

Nulmeting Regio Deal Oost-Groningen

Monitoring en evaluatie van de Regio Deal Oost-Groningen: indicatoren

Groningen

23 november 2021

Titelblad

Titel: Nulmeting Regio Deal Oost-Groningen

Ondertitel: Monitoring en evaluatie van de Regio Deal Oost-Groningen: indicatoren

Consortium

Sociaal Planbureau Groningen

Aletta Advies

Projectleden

Heike Delfmann

Marja Janssens

Dineke Pijpstra-Gruppen

Peter van Linschoten

Berthe te Velde

Datum

23 november 2021

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding	5
Ambitie Regio Deal Oost-Groningen	5
Vraagstelling monitoring	6
Werkwijze	6
Leeswijzer	7
Hoofdstuk 2. Pijler Leren	8
Schooladvies	8
Afstand tot onderwijs	9
Startkwalificaties	10
Deelname onderwijs	11
Voortijdig schoolverlaters	13
Conclusie Leren	14
Hoofdstuk 3. Pijler Werk en inkomen	15
Economische groei	15
Banen en (jeugd)werkloosheid	16
Pendel	18
Start-ups en scale-ups	19
Conclusie Werk en Inkomen	23
Hoofdstuk 4. Pijler Gezondheid	24
Gezondheid	24
Ervaren gezondheid	25
Preventie en lifestyle	27
Bereikbaarheid zorg	28
Betaalbaarheid zorg	29
Beschikbaarheid zorg	30
Conclusie Gezondheid	31
Hoofdstuk 5. Pijler Woonomgeving	32
Kwaliteit van de woning	32
Verduurzaming	34
Energiearmoede	36
Tevredenheid met woonomgeving	37
Conclusie Woonomgeving	39
Bijlage: dashboards indicatoren	40
Dashboards Leren	40
Dashboards Werk en inkomen	40

Dashboards Gezondheid	40
Dashboards Woonomgeving.....	41
Bijlage: overzicht met indicatoren per pijler	42
Overzicht indicatoren ‘Leren’	42
Overzicht indicatoren ‘Werk en inkomen’	43
Overzicht indicatoren ‘Gezondheid’	43
Overzicht indicatoren ‘Woonomgeving’	44
Bijlage: bronnen per indicator	46

Hoofdstuk 1. Inleiding

Een Regio Deal is een samenwerking tussen Rijk en regio om de kracht van de regio te versterken. Sinds 2018 werken diverse overheden en partijen samen om de brede welvaart in verschillende regio's te verbeteren via Regio Deals. Brede welvaart gaat over hoe het is gesteld met mensen, oftewel hun welzijn in breed opzicht. Dat hangt af van vele factoren; persoonlijke kenmerken, zoals inkomen, gezondheid, sociale contacten, de omstandigheden in de leefomgeving op economisch, sociaal en fysiek vlak, maar ook hoeveel grip mensen hebben op hun eigen leven¹.

Het dagelijks leven speelt zich grotendeels af op regionaal niveau. Waar mensen wonen en wat die regio te bieden heeft aan bijvoorbeeld werk, scholen, woningen maar ook de kwaliteit van de leefomgeving, is daarom essentieel voor hun welvaart. De regio is dan ook het cruciale schaalniveau waarop brede welvaart moet worden gemeten en beoordeeld². Omdat regionale omstandigheden variëren en de inwoners van verschillende regio's soms andere dingen van waarde vinden, zal de beleidsopgave regionaal verschillen.

Ambitie Regio Deal Oost-Groningen

In de Regio Deal Oost-Groningen, vastgesteld op 13 juli 2020, is de ambitie geformuleerd om met de Regio Deal de brede welvaart te verbeteren en de negatieve spiraal te doorbreken. Alle Oost-Groningers werken, zelf en samen, aan verbetering van de brede welvaart. Organisaties werken integraal samen om inwoners daarin optimaal te faciliteren. Het doel is de basisleefbaarheid in de regio op orde te brengen en stappen te zetten naar de toekomst. Er wordt een ontwikkeling op gang gebracht die Oost-Groningers perspectief biedt; die hen helpt gezond(er) te leven en te blijven investeren in hun eigen ontwikkeling. Iedere Oost-Groninger zet minimaal één stap vooruit op minimaal één van de pijlers leren, werken, gezondheid en woonomgeving.

"Verhogen van de brede welvaart. 'Van leefbaarheid naar toekomstkracht!'"

Ten aanzien van de vier pijlers zijn onderstaande ambities vastgesteld:

1. **Leren.** De Oost-Groningers kunnen zich een leven lang ontwikkelen. Iedereen heeft na het afronden van een opleiding de mogelijkheid te kiezen uit een aanbod van leren en ontwikkelen om zijn of haar eigen opleidingsniveau te verhogen.
2. **Werk en Inkomen.** We realiseren samen een veerkrachtige en innovatieve regio met vitale bedrijven (o.a. bio-based economy en Innovatiehub) en een eigen regionaal profiel. We werken aan een vestigingsklimaat dat bedrijven aantrekt en behoudt, met voldoende en goed opgeleide werknemers voor de sectoren in de regio en waarbij onderwijs goed aansluit op de sectoren in de regio.
3. **Gezondheid.** We brengen een verandering teweeg in de gezondheid van de inwoners (bewustwording en gezonde leefstijl). We vergroten daarmee hun mogelijkheden voor sociale en economische deelname aan de samenleving. We organiseren de zorg dichtbij huis

¹ Stiglitz, Joseph & Sen, Amartya & Fitoussi, Jean. (2009). Report of the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress (CMEPSP).

² Raspe, O., J. Content en M. Thissen (2019). Brede welvaart en regionale ontwikkelingen, Den Haag: PBL.

en brengen de formele en informele zorg samen. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor de veranderende (vergrijzende) bevolkingssamenstelling.

4. **Woonomgeving.** We werken aan een kwalitatieve, betaalbare en toekomstbestendige woningvoorraad die is afgestemd op de veranderende bevolkingssamenstelling. We dragen zorg voor een aantrekkelijke en duurzame woonomgeving en aantrekkelijke stads- en dorpscentra.

Het programma in Oost-Groningen wordt gemonitord en geëvalueerd door het consortium Sociaal Planbureau Groningen en Aletta Advies. Naast de indicatoren die nodig zijn om de werking van het beleid in de praktijk te toetsen wordt ook stilgestaan bij de tussenstappen richting het doel, hiervoor zijn bijvoorbeeld uitvoerende organisaties bevraagd over hun meningen en ervaringen. De resultaten van de procesevaluatie zijn terug te vinden in een aparte rapportage.

In dit deelrapport is de nulmeting, onderdeel van de monitoring, opgenomen. Met deze nulmeting stellen we de uitgangspositie van de Regio Deal vast. Voor iedere pijler is een ambitie opgesteld, iedere ambitie is vertaald in operationele doelen en deze doelen zijn meetbaar gemaakt met passende indicatoren. Waar mogelijk zijn data gebruikt van 2020, echter voor veel indicatoren is 2019 het meest recente beschikbare jaar. Dit betekent dat voor het deel van de indicatoren die van 2019 stammen, de informatie van vóór de corona-pandemie is.

Vraagstelling monitoring

1. **Wat zijn de relevante indicatoren vanuit dit programma rond het behalen van de doelstellingen om:**
 - 1) het opleidingsniveau te verhogen
 - 2) de opleidingsparticipatie te verhogen
 - 3) de regionale economie en de werkgelegenheid te versterken
 - 4) de doorstroom naar de arbeidsmarkt te vergroten
 - 5) de intergenerationele armoede en schuldenproblematiek te verkleinen
 - 6) een gezonde leefstijl te stimuleren en te ondersteunen
 - 7) de zorg toegankelijk en bereikbaar te organiseren
 - 8) dorpen en wijken gebiedsgericht te verbeteren
 - 9) huiseigenaren te ondersteunen en te stimuleren bij de energietransitie
 - 10) in aantrekkelijke dorps- en stadscentra te investeren
2. **Wat is de impact van dit programma op de brede welvaart?**
 - 1) Hoe zien de cijfers in 2021 en 2023 eruit?
 - 2) Wat is de perceptie van betrokkenen en inwoners?
 - 3) Welke verschuivingen vinden er plaats ten opzichte van 2020?

Werkwijze

In de eerste helft van 2021 zijn de indicatoren vastgesteld, in overleg met de programmaleiders van de vier pijlers van de Regio Deal. In de monitor maken wij gebruik van bestaande landelijke en regionale data. Met behulp van de indicatoren uit de monitor brengen we in deze nulmeting per gemeente de startpositie ten opzichte van de programmadoelen in kaart. Om de gemeentelijke

cijfers in perspectief te kunnen plaatsen wordt op twee schaalniveau's een referentiekader geboden, namelijk Oost-Groningen (gedefinieerd als corop, benoemd als CR) en Noord-Nederland. Indien één van beide niet beschikbaar is, kan soms worden uitgeweken naar een provinciaals cijfer.

Leeswijzer

Per hoofdstuk wordt één van de vier pijlers besproken. Hoofdstuk 2 start met de pijler Leren, gevolgd door Werk en Inkomen in hoofdstuk 3, Gezondheid in hoofdstuk 4 en Woonomgeving in hoofdstuk 5. Ieder hoofdstuk start met de hoofdambitie van de desbetreffende pijler. Vervolgens worden de indicatoren behandeld, waarbij de actielijnen en operationele doelstellingen van de Regio Deal leidend zijn voor de indeling.

Dashboards en overzichtstabellen

Voor iedere pijler is een aantal dashboards gemaakt. De statische afbeeldingen van de dashboards zijn in de rapportage opgenomen. **De links naar de dashboards staan in bijlage 1.**

In bijlage 2 zijn overzichtstabellen opgenomen met alle cijfers per pijler en per gemeente.

In bijlage 3 zijn alle bronnen per indicator opgenomen.

Hoofdstuk 2. Pijler Leren

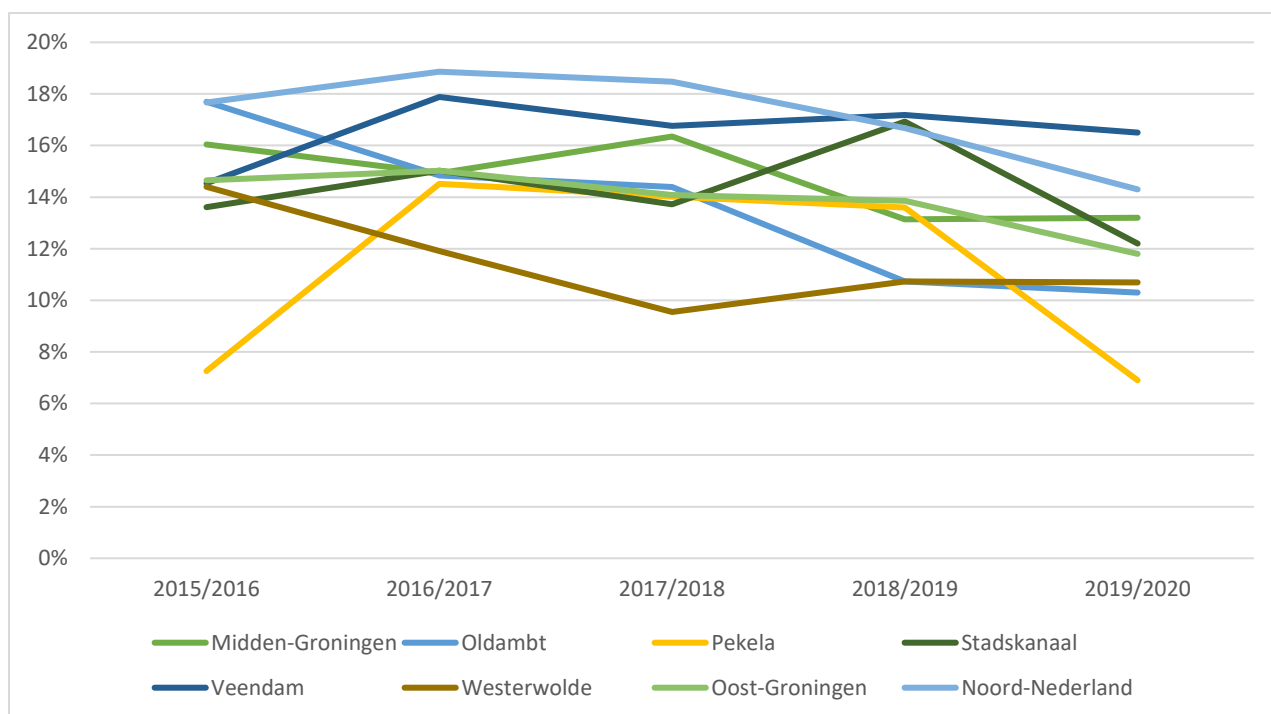
Hoofdambitie: De Oost-Groningers kunnen zich een leven lang ontwikkelen. Iedereen heeft na het afronden van een opleiding de mogelijkheid te kiezen uit een aanbod van leren en ontwikkelen om zijn of haar eigen opleidingsniveau te verhogen.

Schooladvies

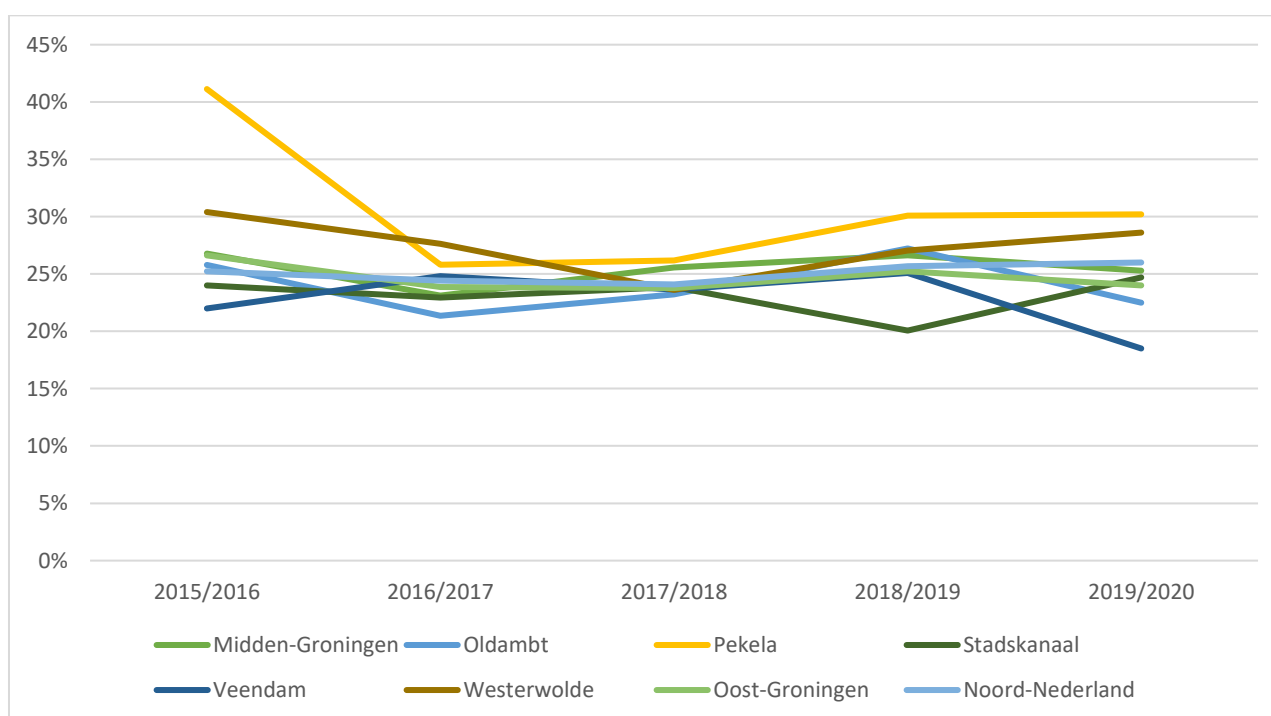
- Het gegeven schooladvies op het basisonderwijs (BO en SBO) ligt over het geheel genomen lager in Oost-Groningen vergeleken met het Noord-Nederlands gemiddelde. Het voortgezet speciaal onderwijs is een kleine categorie met gemiddeld 0,4% van in Oost-Groningen en Noord-Nederland. In absolute aantallen hebben in 2019/2020 zes leerlingen een VSO-advies gekregen.
- In Noord-Nederland kreeg 14% van de basisschoolleerlingen een vwo-advies in 2019/2020. Binnen de gemeenten in de Regio Deal was dit aandeel overal lager, behalve in Veendam (16,5%). Ook kregen er bovengemiddeld veel leerlingen een havo of havo/ vwo advies in Veendam (27%).
- De ontwikkeling van het schooladvies 'vwo' en voor 'vmbo Gemengde/Theoretisch & GT/ Havo' is in onderstaande grafieken weergegeven. Het aandeel vwo-advies neemt in Noord-Nederland af sinds 2016/2017 (lichtblauwe lijn). Oost-Groningen (CR) volgt dit patroon, maar op een lager niveau. Het vmbo GT en GT/ Havo is stabiel over de periode 2015-2019.

Tabel 1. Schooladvies BO en SBO in 2019/ 2020

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)	Noord-Nederland
Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)	0,2%	0,9%	0,0%	0,0%	0,8%	0,0%	0,4%	0,4%
Praktijkonderwijs	3,5%	5,4%	2,6%	9,3%	5,0%	1,3%	5,4%	3,0%
VMBO Basis & B/K	16,6%	17,7%	13,8%	14,5%	12,3%	14,3%	14,8%	12,2%
VMBO Kader & K/GT	19,0%	21,7%	25,9%	14,2%	18,8%	21,0%	19,4%	17,5%
VMBO Gemengde/Theoretisch & GT/ Havo	25,3%	22,5%	30,2%	24,7%	18,5%	28,6%	24,0%	26,0%
Havo & Havo/vwo	22,0%	20,2%	20,7%	23,5%	27,3%	20,5%	22,6%	25,1%
Vwo	13,2%	10,3%	6,9%	12,2%	16,5%	10,7%	11,8%	14,3%
Advies niet mogelijk	0,2%	0,3%	0,0%	0,6%	0,8%	2,2%	0,8%	0,7%

Figuur 1. Ontwikkeling schooladvies: VWO

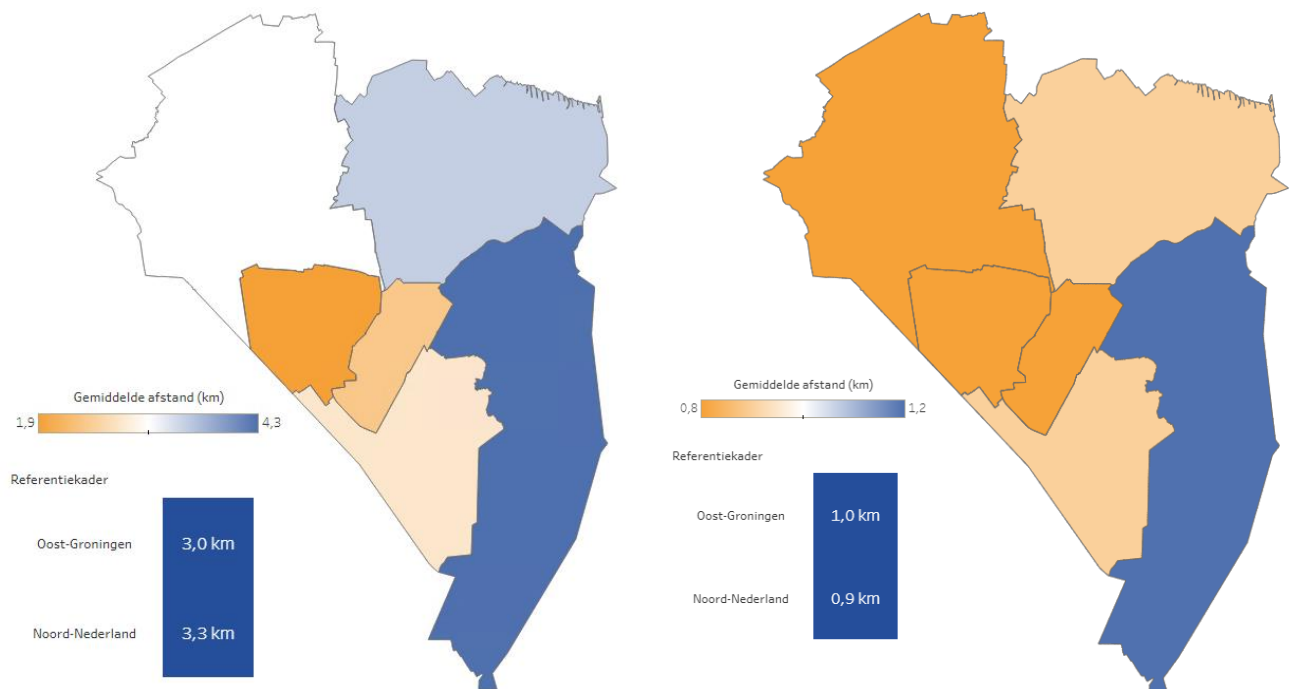

Figuur 2. Ontwikkeling schooladvies: VMBO GT & GT/Havo

Afstand tot onderwijs

- De gemiddelde reisafstand naar de dichtstbijzijnde basisschool in Nederland was in 2019 700 meter. In Noord-Nederland ligt het gemiddelde wat hoger, namelijk op 900 meter. In de gemeenten in de Regio Deal varieert de afstand van 800 meter in Midden-Groningen, Veendam en Pekela tot 1,2 kilometer in Westerwolde.

- Het landelijk gemiddelde voor afstand tot het dichtstbijzijnde voortgezet onderwijs lag in 2019 op 2,4 km. In Noord-Nederland en in de Regio Deal ligt de gemiddelde afstand hoger. We zien duidelijke verschillen tussen gemeenten, met de grootste afstand van 4,3 km in Westerwolde.

Figuur 3. Afstand tot onderwijs (links VO, rechts PO)

Actielijn: verbeteren van het opleidingsniveau

Operationeel doel. In 2023 kunnen Oost-Groningers tussen 16 en 27 jaar, die niet in de gelegenheid waren om een startkwalificatie te halen, terugvallen op een bij hun omstandigheden passende onderwijsvoorziening.

Startkwalificaties

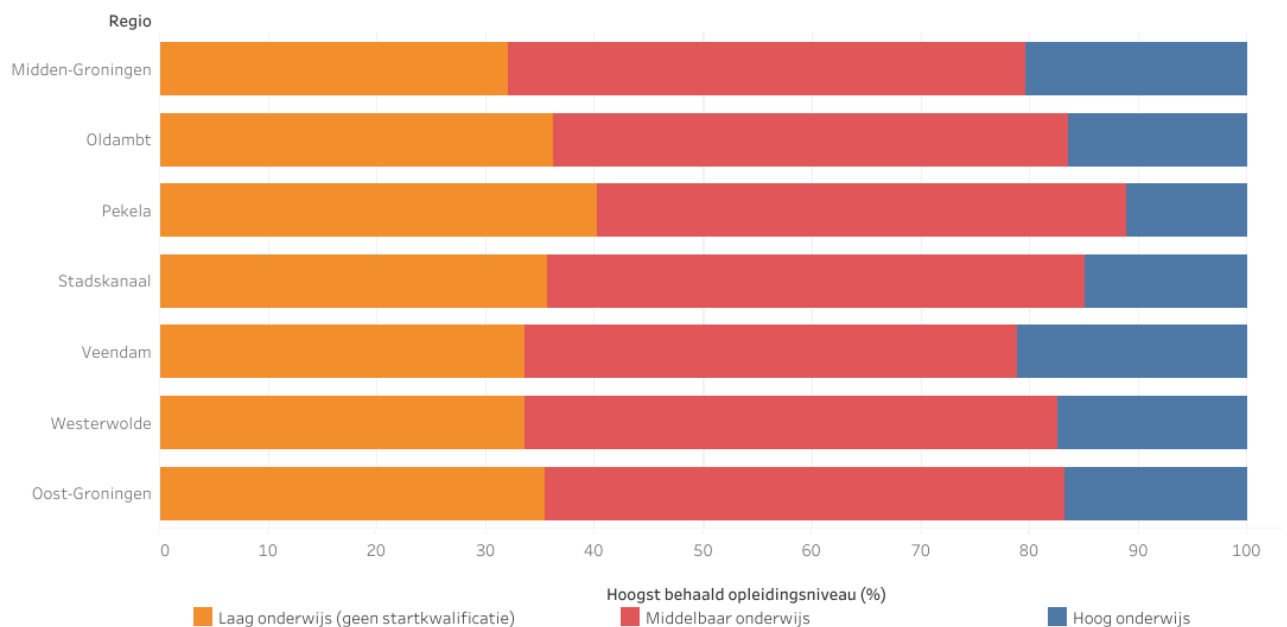
Een startkwalificatie is het minimale niveau dat nodig is om een volwaardige plaats op de arbeidsmarkt te veroveren, of door te stromen naar vervolgonderwijs (hoger onderwijs). Het niveau hiervan is vastgesteld op een afgeronde havo- of vwo-opleiding of een basisberoepsopleiding (mbo-niveau 2) en is het niveau 'midden'. Landelijk had 28% van de 15 tot 75-jarigen geen startkwalificatie (wordt benoemd als 'laag'), 38% midden en 32,5% een hoge startkwalificatie.

Laag. Het hoogst behaalde opleidingsniveau is laag onderwijs. Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1), praktijkonderwijs.

Midden. Het hoogst behaalde opleidingsniveau is middelbaar onderwijs. Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo2), de vakopleiding (mbo3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo4).

Hoog. Het hoogst behaalde opleidingsniveau is hoog onderwijs. Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.

- In Oost-Groningen (CR) is het aandeel van de 15-75-jarigen zonder startkwalificatie 35% en 17 % heeft een startkwalificatie 'hoog'.
- Het percentage hoogopgeleiden ligt in Oost-Groningen (CR) met 16,8% gemiddeld lager dan het provinciaals gemiddelde (30,9%). Het provinciaals gemiddelde wordt voor een belangrijk deel omhooggetrokken door de gemeente Groningen als universiteitsstad. Binnen de Regio Deal zijn de verschillen veel minder groot (Figuur 4).
- Binnen de Regio Deal zijn wel enkele verschillen zichtbaar. In Pekela is het aandeel 15-75-jarigen zonder startkwalificatie hoger, namelijk ruim 40% en het aandeel hoog opgeleiden met 11% veel lager dan het regionaal gemiddelde.
- In Midden-Groningen en Veendam is het aandeel 15-75-jarigen zonder startkwalificatie juist relatief laag en het aandeel hoger opgeleiden is bovengemiddeld binnen de regio.

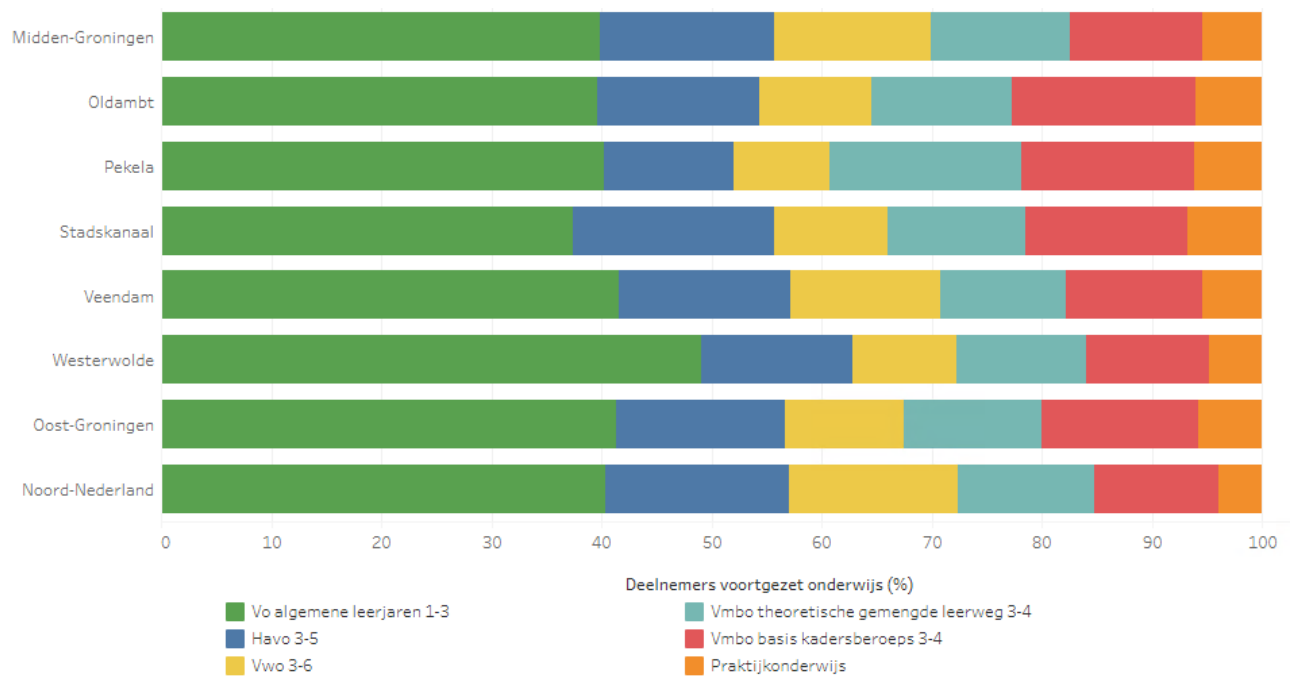

Figuur 4. Startkwalificaties: hoogst behaald opleidingsniveau (2019)

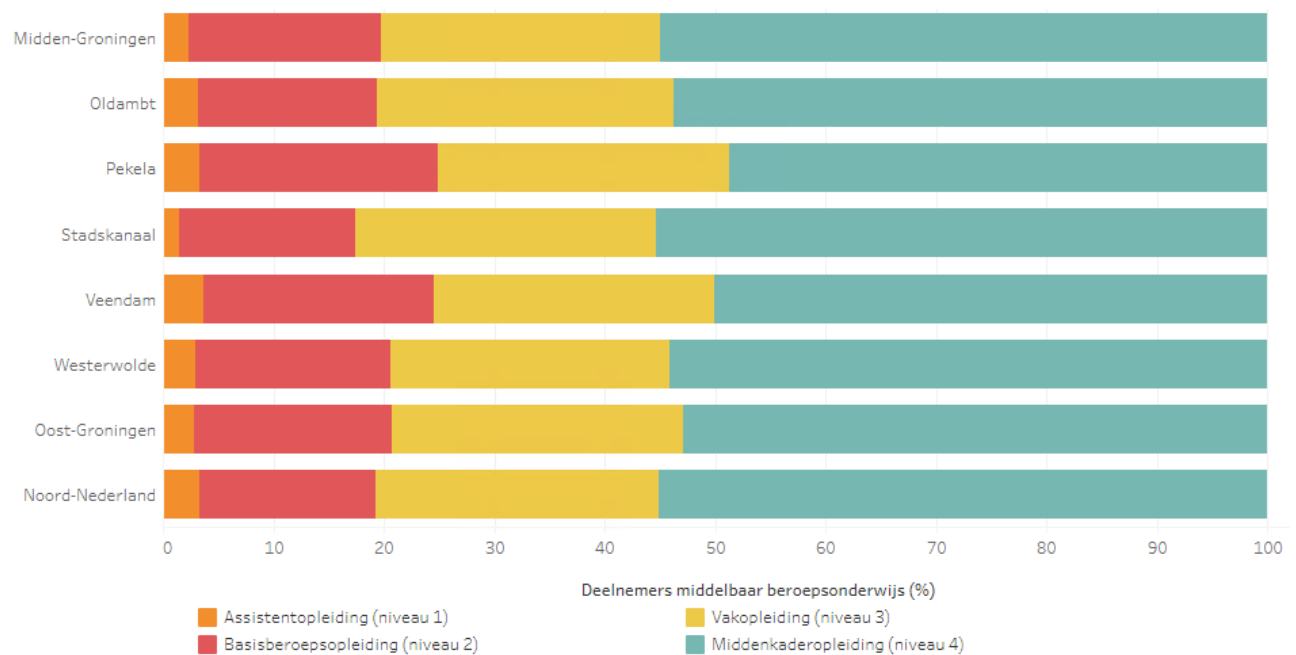
Actielijn: verhogen van participatie in het onderwijs

Deelname onderwijs

- Verhoudingsgewijs zijn er in Oost-Groningen minder havisten en vwo'ers. Stadskanaal onderscheidt zich bovengemiddeld (zowel ten opzichte van corop als gemiddeld Noord-Nederland) in het aantal havisten en Pekela onder gemiddeld. Geen van de gemeenten heeft een hoger aandeel vwo'ers ten aanzien van het Noord-Nederlands aandeel, maar Midden-Groningen en Veendam zien binnen de Regio Deal het grootste aandeel vwo'ers (Figuur 5).
- Vanuit de gemeenten in de Regio Deal is er in het bijzonder aandacht voor het middelbaar beroepsonderwijs. Vanaf het hebben van een afgeronde mbo-opleiding op niveau 2 heeft iemand een geldende startkwalificatie (evenals een havo of vwo-diploma). Veendam en Pekela (Figuur 6) zien het hoogste aandeel niveau 1, 2 en 3.

Figuur 5. Deelnemers voortgezet onderwijs (2019/2020)

Figuur 6. Deelnemers middelbaar beroepsonderwijs (2019/2020)

- Gezien de focus van de hoofdambitie op een leven lang leren, lichten we het VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs) uit. Dit onderwijs wordt gegeven aan de regionale onderwijscentra (ROC) en meestal gaat het hier om tweedekansonderwijs om een diploma te halen overeenkomstig het voortgezet onderwijs. Het absolute aantal deelnemers aan het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs is laag. Landelijk gaat het om 7.492 deelnemers in 2019/2020 (voorlopige cijfers). Daarvan viel in dit studiejaar 8,9% uit (tegenover 10,3% en 10,4% in de twee voorgaande studiejaar). De lage aantallen betekenen dat we niet op gemeenteniveau

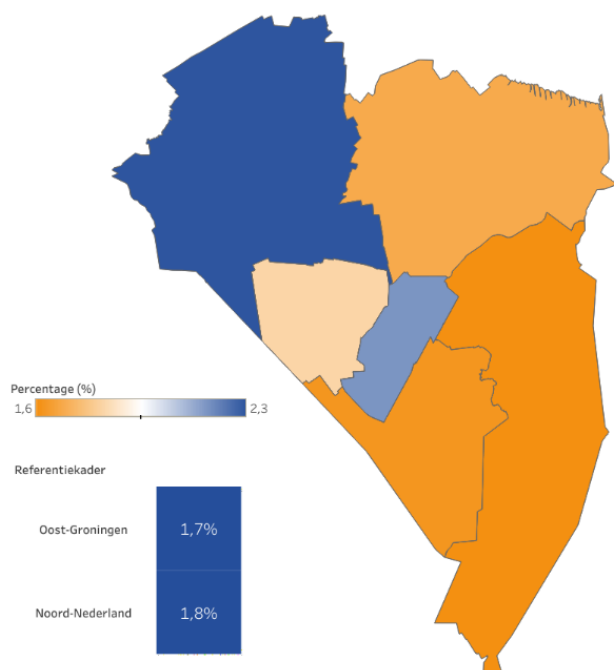
naar VAVO-leerlingen kunnen kijken. Het aantal VAVO-deelnemers was in de afgelopen drie studie jaren constant.

Tabel 2. Deelnemers VAVO

Studiejaar	Regio	Deelnemers VAVO	vsv VAVO
2019/2020	Centraal en Westelijk Groningen	62	1
	Noord-Groningen-Eemsmond	14	2
	Oost-Groningen	11	0
2018/2019	Centraal en Westelijk Groningen	91	6
	Noord-Groningen-Eemsmond	12	1
	Oost-Groningen	9	2
2017/2018	Centraal en Westelijk Groningen	114	11
	Noord-Groningen-Eemsmond	12	3
	Oost-Groningen	12	4

Voortijdig schoolverlaters

- In het schooljaar 2019/2020 is het aandeel voortijdig schoolverlaters in Oost-Groningen (CR) gelijk aan het landelijk gemiddelde (1,7%) en lager dan het gemiddelde in Noord-Nederland (1,8%). Het gaat hierbij om de jaarlijkse aanwas van leerlingen die in een gegeven jaar het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie. De Regio Deal toont enkele regionale verschillen. Pekela en Midden-Groningen zagen in 2019/2020 de meeste schoolverlaters (2,1% en 2,3%). Door de coronacrisis en het vele thuisonderwijs is de registratie van het aandeel schoolverlaters minder goed dan 'normale' schooljaren. Scholen waren in deze periode namelijk niet verplicht om verzuimmeldingen door te geven aan gemeenten. Hierdoor zijn de verzuimcijfers van de leerplichttelling 2019/2020 moeilijk te vergelijken met andere jaren.
- Voor de Regio Deal lichten we het aandeel schoolverlaters op het mbo uit. Landelijk viel in 2019/2020 4,6 % van de mbo'ers voortijdig uit. Provincie Groningen komt gemiddeld iets lager uit met 4,5% uitval en de gemeenten in de Regio Deal doen het gemiddeld beter met 4% uitval op het mbo. Midden-Groningen valt op met een hoger percentage (4,9%) en Oldambt valt op met een laag percentage (3,4%).

Figuur 7. Voortijdig schoolverlaters (2019/2020)

Conclusie Leren

Bij aanvang van de Regio Deal ligt het opleidingsniveau gemiddeld gezien lager dan het Noord-Nederlands gemiddelde. Er zijn minder havisten en vwo'ers en het schooladvies valt gemiddeld lager uit dan in Noord-Nederland. Ook neemt het langzaam af (2015-2019). Het aandeel Groningers zonder startkwalificatie in de Regio Deal is hoger dan het landelijk gemiddelde.

Het aandeel mbo-geschoolden is in Oost-Groningen hoger dan gemiddeld in Noord-Nederland. Werk op mbo-niveau 2 en niveau 3 loopt het risico om ingrijpend te veranderen en deels te verdwijnen door verdergaande automatisering, digitalisering en robotisering. De grootste uitdaging voor de komende jaren is volgens SER Noord-Nederland dan ook om de beroepskwalificaties op dat niveau op peil te houden en aan te laten sluiten bij de werkgelegenheid door om-, her- en bijscholing.

Een verbetering van het opleidingsniveau hangt samen met zaken als (ervaren) gezondheid, inkomen en tevredenheid met het leven. Een verbetering van het opleidingsniveau zal op termijn een positieve invloed hebben op de gestelde ambitie op het vlak van leefbaarheid.

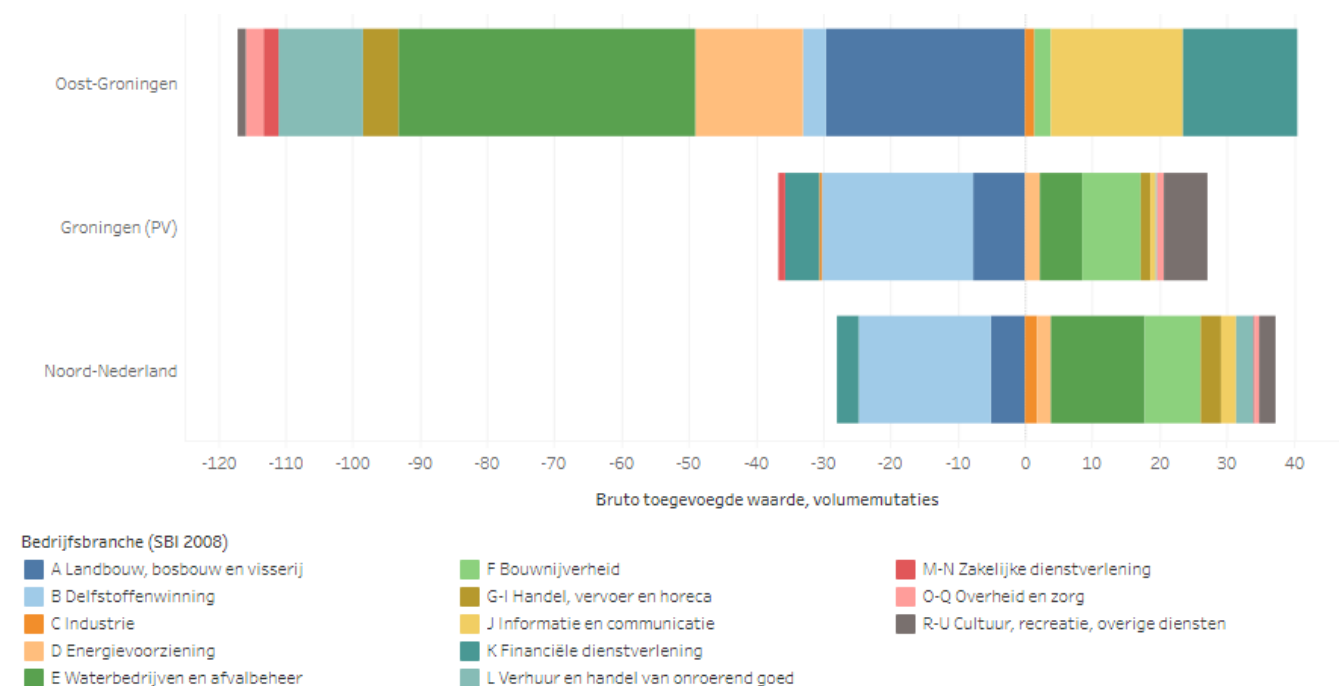
Hoofdstuk 3. Pijler Werk en inkomen

Hoofddambitie: We realiseren samen een veerkrachtige en innovatieve regio met vitale bedrijven (o.a. bio-based economy en Innovatiehub) en een eigen regionaal profiel. We werken aan een vestigingsklimaat dat bedrijven aantrekt en behoudt, met voldoende en goed opgeleide werknemers voor de sectoren in de regio en waarbij onderwijs goed aansluit op de sectoren in de regio.

Actielijn: We versterken en ondersteunen de regionale economie en werkgelegenheid

Economische groei

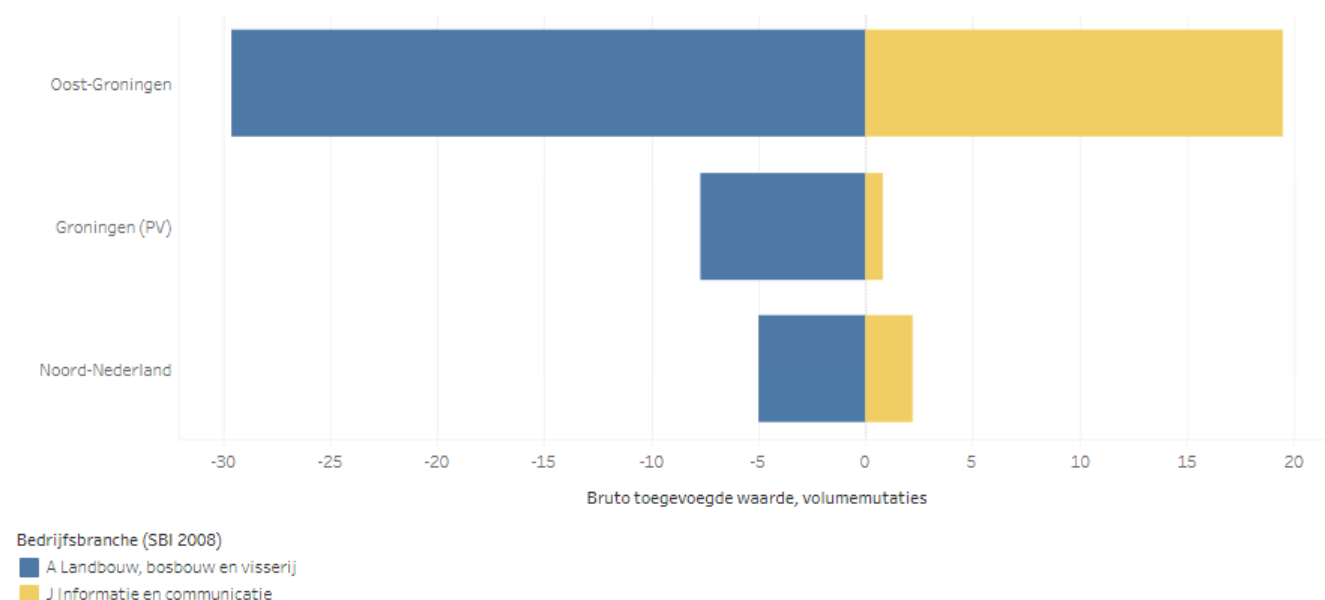
- In Noord-Nederland was de economische groei in 2019 negatief (-0,3%), in Oost-Groningen (CR) groeide de economie nog wel met 1%, dit tegenover een economische krimp van 3,9% in 2018³.
- De uitsplitsing naar bedrijfstakken is op basis van de voorlopige cijfers (2019 en 2020) niet beschikbaar. Daarom kijken we naar 2018. In Figuur 8 zijn de volumemutaties weergegeven: de bedrijfsbranches links van de nullijn zagen krimp in 2018. In 2018 was er lichte economische krimp in Noord-Nederland (-0,2%), de provincie Groningen zag -2,8% economische krimp en Oost-Groningen -3,9%.
- De drie grootste krimpbranches in Oost-Groningen waren de energievoorziening (afschalen gaswinning), waterbedrijven en afvalbeheer en landbouw, bosbouw en visserij.

Figuur 8. Economische groei, alle branches (2018): bruto toegevoegde waarde, volumemutaties

³ In 2019 groeide de economie landelijk 1,6 procent. Voorlopige cijfers over de bruto toegevoegde waarde (basisprijzen) van de Nederlandse economie laten in het coronajaar 2020 een negatieve groei van 3,9% zien.

- Binnen de Regio Deal is er in het bijzonder aandacht voor de agro-food sector en ICT: in de hoofdambitie wordt de bio-based industrie en een innovatiehub uitgelicht. Ook in de (geplande) projecten wordt ingezet op duurzame (agro)-innovatie en zijn er drie ICT-proeftuinen.
- Landbouw, bosbouw en visserij kromp in 2018 in Oost-Groningen sterker dan in de provincie en vergeleken met Noord-Nederland als geheel. De informatie en communicatiesector daarentegen groeide veel harder.

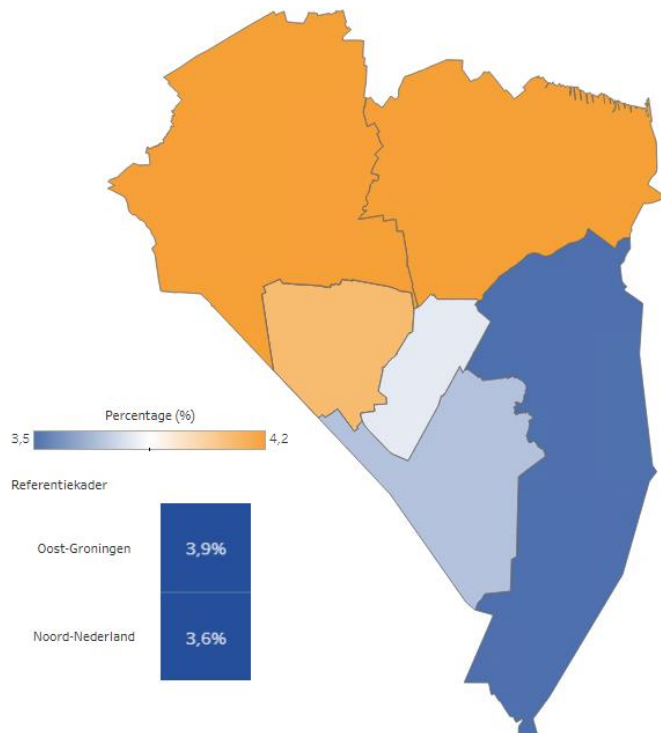
Figuur 9. Economische groei, agro en ICT (2018)

Banen en (jeugd)werkloosheid

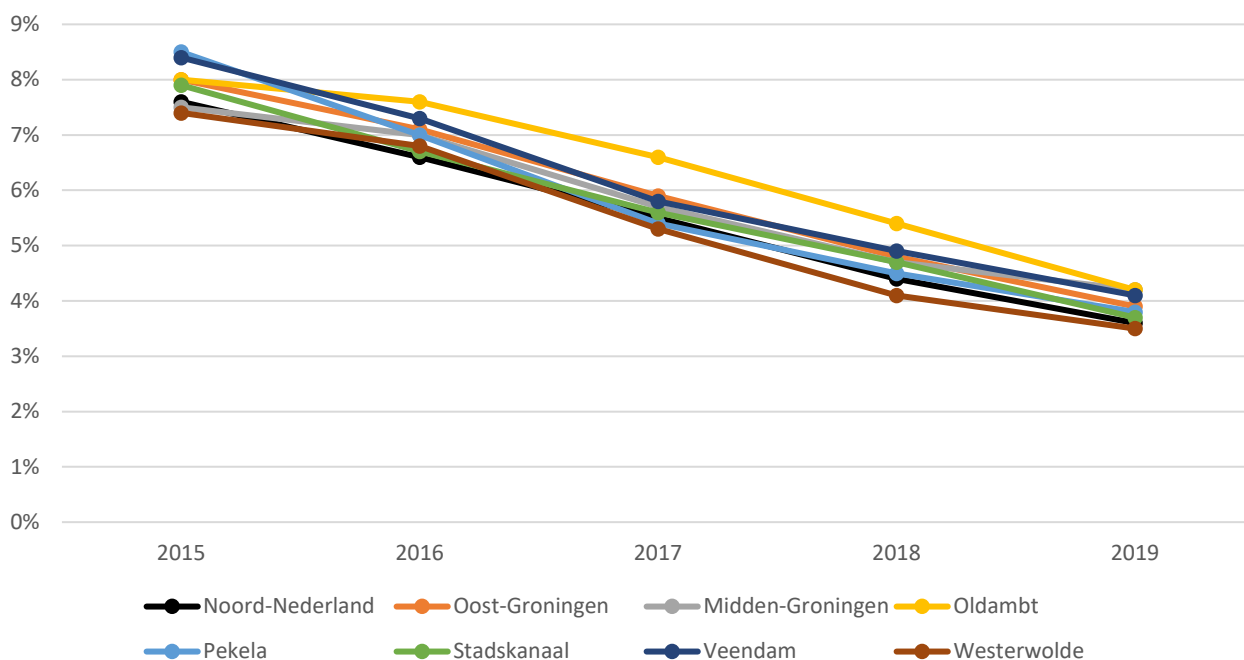
- Het totaal aantal banen ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking in de provincie Groningen ligt onder het landelijk gemiddelde (618 vs. 677 banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar). De gemeente Groningen compenseert het relatief beperkte aantal banen in de rest van de regio voor een deel, in de overige regio's ligt het aantal banen duidelijk lager. In de gemeenten in de Regio Deal ligt het gemiddeld aantal banen (per 1.000 inwoners van 15-74 jaar) op 509. Binnen de Regio Deal zien we veruit het laagste aantal banen in Pekela (307 in 2019) en het hoogste aantal in Veendam (604)⁴.
- In 2019 is de werkloosheid in Noord-Nederland 3,6%. De werkloosheid in het noorden volgt over het algemeen de landelijke ontwikkeling maar ligt structureel wel boven het landelijke gemiddelde (3,4%). De werkloosheid daalde landelijk door gunstige economische ontwikkelingen, waar ook het noorden zichtbaar van profiteerde. Zie
- Figuur 10 en Figuur 11.
- In Oost-Groningen (3,9% in 2019) ligt het werkloosheidspercentage hoger dan het gemiddelde in Noord-Nederland (3,6% in 2019). De werkloosheid is onevenredig verdeeld binnen de Regio Deal. De gemeenten Midden-Groningen en Oldambt tellen relatief veel werklozen (4,2%) en Westerwolde ligt net onder het gemiddelde van Noord-Nederland (maar nog boven het landelijk gemiddelde) met 3,5% werkloosheid.

⁴ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Werk-en-inkomen/Banen--9/>

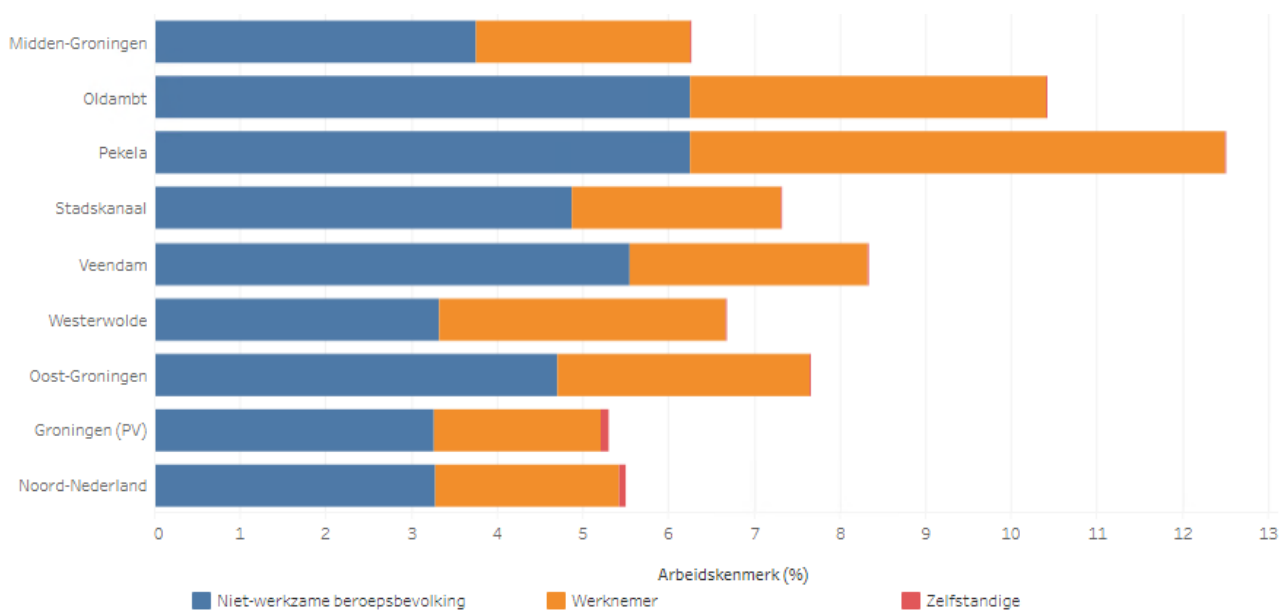
- De jeugdwerkloosheid bedroeg gemiddeld 3,3% in Noord-Nederland (2019), een daling van 0,2 procentpunt ten opzichte van 2018. In Oost-Groningen is de jeugdwerkloosheid beduidend hoger (4,7% geregisteerde werkzoekenden bij het UWV in zowel 2018 als 2019). Twee gemeenten in de Regio Deal zitten op of rond het gemiddelde in Noord-Nederland, namelijk Westerwolde (3,3%) en Midden-Groningen (3,8%). De overige gemeenten kennen relatief veel meer jeugdige werklozen, tot 6,3% in Oldambt en Pekela.
- In Oldambt en in het bijzonder Pekela zijn er bovendien relatief veel jongeren die wel werken (werknemer) en ook geregistreerd werkzoekende zijn.

Figuur 10. Werkloosheidspercentage

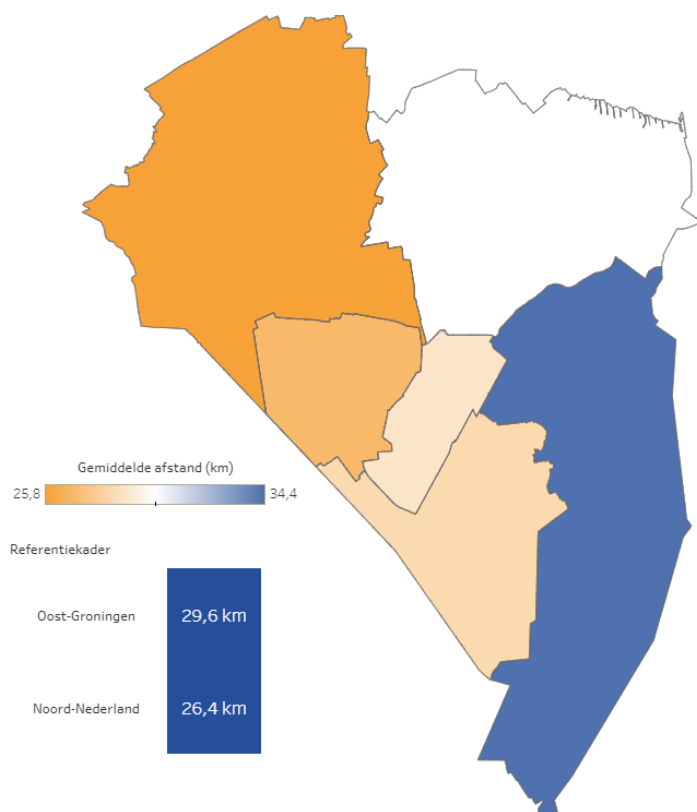
Figuur 11. Ontwikkeling werkloosheid 2015-2019

Figuur 12. Jeugdwerkloosheid

Pendel

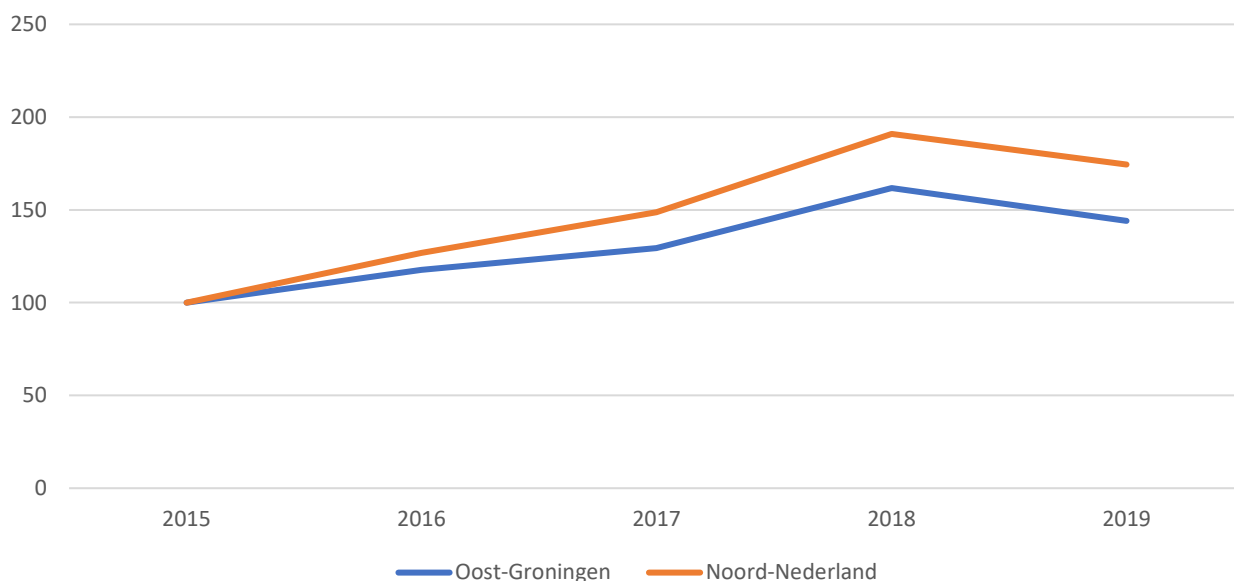
- Inwoners in Noord-Nederland wonen in kilometers relatief ver van hun werk met gemiddeld 26,4 kilometer reizen van huis naar het werk (gemiddeld in Nederland 22,2 km). Het gemiddeld aantal pendelkilometers in Oost-Groningen is hoog met 29,6 km. In Westervolde is de gemiddelde afstand het hoogst met 34,4 km.

Figuur 13. Pendel (december 2019)

Start-ups en scale-ups

- Nieuwe bedrijven (oprichtingen) in de Regio Deal gemeenten zetten we ten opzichte van het aantal inwoners. In Oost-Groningen ligt het gemiddelde op 21,6 oprichtingen per 10.000 inwoners. Westerwolde, Pekela en Stadskanaal zitten onder het corop-gemiddelde met respectievelijk 17,5, 18,9 en 19,6 oprichtingen per 10.000 inwoners (2019). Midden-Groningen, Oldambt en Veendam zagen juist hogere oprichtingen in 2019.
- Snelle groeiers zijn een indicatie van een potentiële goede bijdrage aan lokale of regionale werkgelegenheid. Een snelle groeier is een bedrijf dat over een periode van 3 jaar een groei van het aantal werknemers heeft meegemaakt van tenminste 33,1%, met een minimum van 3,31 werknemers. Deze gegevens zijn beschikbaar op corop-niveau. We kijken naar de ontwikkeling van 2015-2019, waaruit blijkt dat Oost-Groningen een vergelijkbaar patroon laat zien als Noord-Nederland, maar daar wel in achterblijft.

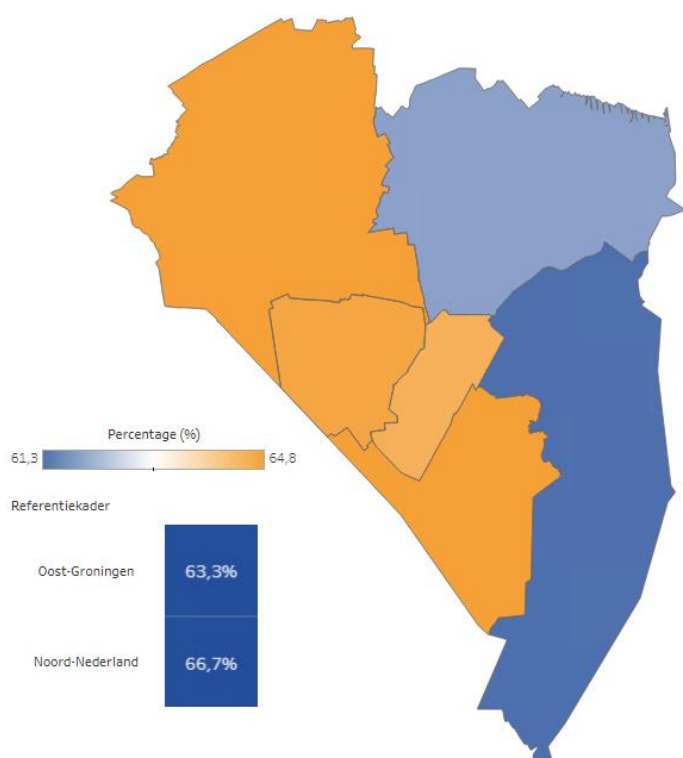
Figuur 14. Index (2015 = 100) van snelle groeiers

Tabel 3. Indicatoren bedrijvigheid

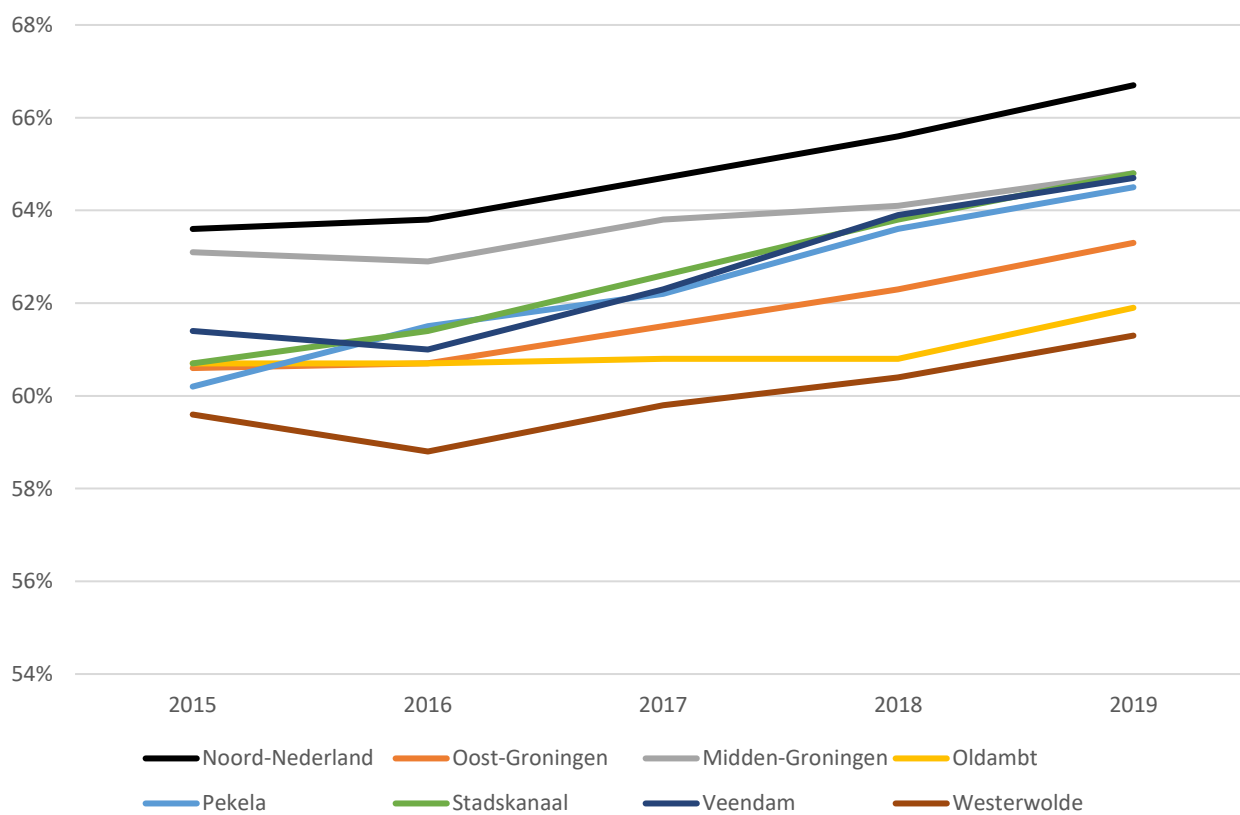
	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)	Noord-Nederland
Start-ups (per 10.000 inwoners)	24,7	23,8	18,9	19,6	25,9	17,5	21,6	
Snelgroeïende bedrijven (per 1.000 vestigingen)	9,4	16,3	14,3	16,9	19,8	9,4	15,5	16,2

Actielijn: We vergroten de doorstroom naar de reguliere arbeidsmarkt

- In 2019 is de netto arbeidsparticipatie in Oost-Groningen 63%. Dit ligt onder het landelijke gemiddelde van 68,8% en onder het gemiddelde van Noord-Nederland (66,7%). De ambitie is om dit richting het landelijk gemiddelde te bewegen. De arbeidsparticipatie binnen de gemeenten in de Regio Deal varieert van 61% tot 65%.
- De netto arbeidsparticipatie in Noord-Nederland kent een positieve ontwikkeling, maar – omgekeerd evenredig aan het werkloosheidspercentage – blijft de groei licht achter bij de rest van Nederland. Tussen 2015 en 2019 is het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15 t/m 74 jaar in Noord-Nederland van 63,6% naar 66,7% (+3,1 procentpunten), landelijk groeide de netto arbeidsparticipatie van 65,4% naar 68,8% (+ 3,4 procentpunten). In Oost-Groningen groeide de netto arbeidsparticipatie in dezelfde periode van 60,6% naar 63,6% (+3,0 procentpunten).

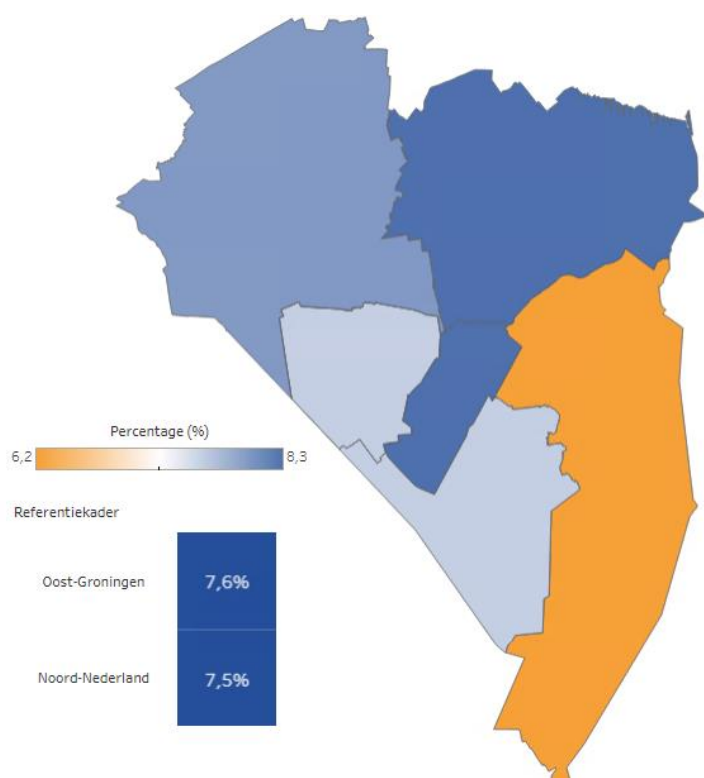
Figuur 15. Netto arbeidsparticipatie

Figuur 16. Ontwikkeling netto arbeidsparticipatie

Actielijn: We verkleinen de intergenerationele armoede en schuldenproblematiek. Het bijbehorende operationele doel is om in 2023 het aantal Oost-Groningers in schulddienstverlening te verlagen. Het aantal mensen op het sociaal minimum beweegt richting het landelijk gemiddelde.

- Het aandeel mensen op het sociaal minimum⁵ in Oost-Groningen (7,6%) is vergelijkbaar met het referentiekader van Noord-Nederland (7,5%). De regionale verschillen zijn wel duidelijk: Pekela en Oldambt zien beiden gemiddeld een hoog aandeel huishoudens op het sociaal minimum (8,3%).
- CBS maakt onderscheid in de duur dat een huishouden in een lage inkomenspositie zit: minimaal 1 jaar of vier jaar of langer. De tweede groep, vier jaar of langer, betekent langdurige armoede en hoe langer een huishouden in die situatie zit, hoe moeilijker het is om eruit te komen. Mensen met een langdurig laag inkomen lopen een hoog risico op armoede en problematische schulden, zeker als de situatie langer voortduurt. Noord-Nederland zit dicht bij het landelijk gemiddeld (3,3% vs. 3,2% landelijk). Groningen als provincie kent een groter aandeel langdurige lage inkomens (4,2%) en Oost-Groningen (CR) bevindt zich op het landelijk en Noord-Nederlands gemiddelde (3,2%).
- De verschillen tussen de gemeenten in de Regio Deal zijn kleiner voor langdurige lage inkomens, met een positieve uitzondering van Westerwolde (2,2%).

Figuur 17. Lage inkomen (2019): tot 101% sociaal minimum, tenminste 1 jaar

⁵ Het relatieve aandeel huishoudens op 101% van het sociaal minimum (minimaal 1 jaar).

Conclusie Werk en Inkomen

Op het gebied van werk en inkomen volgen de gemeenten in de Regio Deal grotendeels de landelijk trends in de ontwikkeling, maar blijft het niveau gemiddeld achter. Zo ligt het totaal aantal banen ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking in de gemeenten in de Regio Deal op 509 banen per 1.000 inwoners van 15-74 jaar), waar het landelijke gemiddelde 677 banen per 1.000 inwoners is. Het patroon voor netto arbeidsparticipatie is zeer vergelijkbaar met landelijk, maar blijft licht achter in de ontwikkeling: In 2019 is de netto arbeidsparticipatie in Oost-Groningen 63%, duidelijk minder dan het landelijke gemiddelde van 68,8% of het gemiddelde van Noord-Nederland (66,7%). In de periode 2015-2019 groeide landelijk de netto arbeidsparticipatie 3,4 procentpunt en in Oost-Groningen 3,0%. De jeugdwerkloosheid nam in alle deelnemende gemeenten af in de periode 2015-2019, echter zien we dat Oost-Groningen een duidelijk hogere jeugdwerkloosheid kent dan Noord-Nederland.

Kijkende naar langdurig laag inkomen, dan zien we dat Groningen als provincie een groter aandeel kent dan landelijk (4,2%), maar Oost-Groningen (CR) bevindt zich op het landelijk en Noord-Nederlands gemiddelde van 3,2%.

Er zijn duidelijke regionale verschillen binnen de Regio Deal waar het gaat om banen, werkloosheid, arbeidsparticipatie en ook het aandeel mensen op het sociaal minimum. Enkele verschillen per gemeente:

- Het laagste aantal banen per 1.000 inwoners (15-74 jaar) zien we in Pekela (307 in 2019) en het hoogste aantal in Veendam (604).
- De gemeenten Midden-Groningen en Oldambt tellen relatief veel werklozen (4,2%).
- De jeugdwerkloosheid is voor alle gemeenten in de Regio Deal hoger dan het Noord-Nederlandse gemiddelde (3,3%), maar met name in Oldambt en Pekela is de jeugdwerkloosheid hoog met 6,3%.
- Het aandeel huishoudens op het sociaal minimum is in Pekela en Oldambt hoog met 8,3% ten opzichte van 7,6% voor Oost-Groningen (CR) is vergelijkbaar met het referentiekader van Noord-Nederland (7,5%). De regionale verschillen zijn wel duidelijk: Pekela en Oldambt zien beiden gemiddeld een hoog aandeel huishoudens op het sociaal minimum (8,3%).

Hoofdstuk 4. Pijler Gezondheid

Hoofddambitie: We brengen een verandering teweeg in de gezondheid van de inwoners (bewustwording en gezonde leefstijl). We vergroten daarmee hun mogelijkheden voor sociale en economische deelname aan de samenleving. We organiseren de zorg dichtbij huis en brengen de formele en informele zorg samen. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor de veranderende (vergrijzende) bevolkingssamenstelling.

De doelstelling is dat in 2023 meer Oost-Groningers zich bewust zijn van hun leefstijl en dat zij de mogelijkheden hebben om hun levensstijl te verbeteren. Het vergroten van kennis is daarbij heel belangrijk. Dat is echter moeilijk meetbaar en veranderingen in leefstijl en gezondheid veranderen langzaam. Een belangrijk onderdeel van deze pijler betreft daarom het proces en samenwerking in de regio. We kijken naar het uitgangspunt in de regio, onder andere op basis van de gezondheidsmonitor en zien dat de gezondheid en leefstijl in Oost-Groningen slechter is dan in de rest van de provincie of het Noord-Nederlands gemiddelde.

Gezondheid

- Het aandeel volwassenen (19 jaar of ouder) met gezondheid gerelateerde beperkingen ligt in de provincie Groningen iets hoger dan het Noord-Nederlandse gemiddeld van 32,6%. In de gemeenten in de Regio Deal hebben alle gemeenten een hoger percentage inwoners die beperkt worden vanwege problemen met hun gezondheid vergeleken met het Noord-Nederlands gemiddelde^{6,7}.
- De oorzaak hiervan zien we in de onderliggende indicatoren. Zo hebben Pekela en Stadskanaal een hoog aandeel inwoners met één of meer langdurige aandoeningen en is het aandeel mensen met (ernstig of matig) overgewicht in de Regio Deal hoog ten opzichte van het provinciaals of Noord-Nederlands gemiddelde en minder mensen bewegen voldoende.

⁶ De gegevens zijn gebaseerd op de gezondheidsmonitor, welke iedere 4 jaar gepubliceerd wordt. In dit geval van 2016. De regionale gegevens van 2020 worden in het najaar van 2021 verwacht.

⁷ De gezondheidsmonitor 2016 toont Menterwolde (niet gemeente Midden-Groningen)

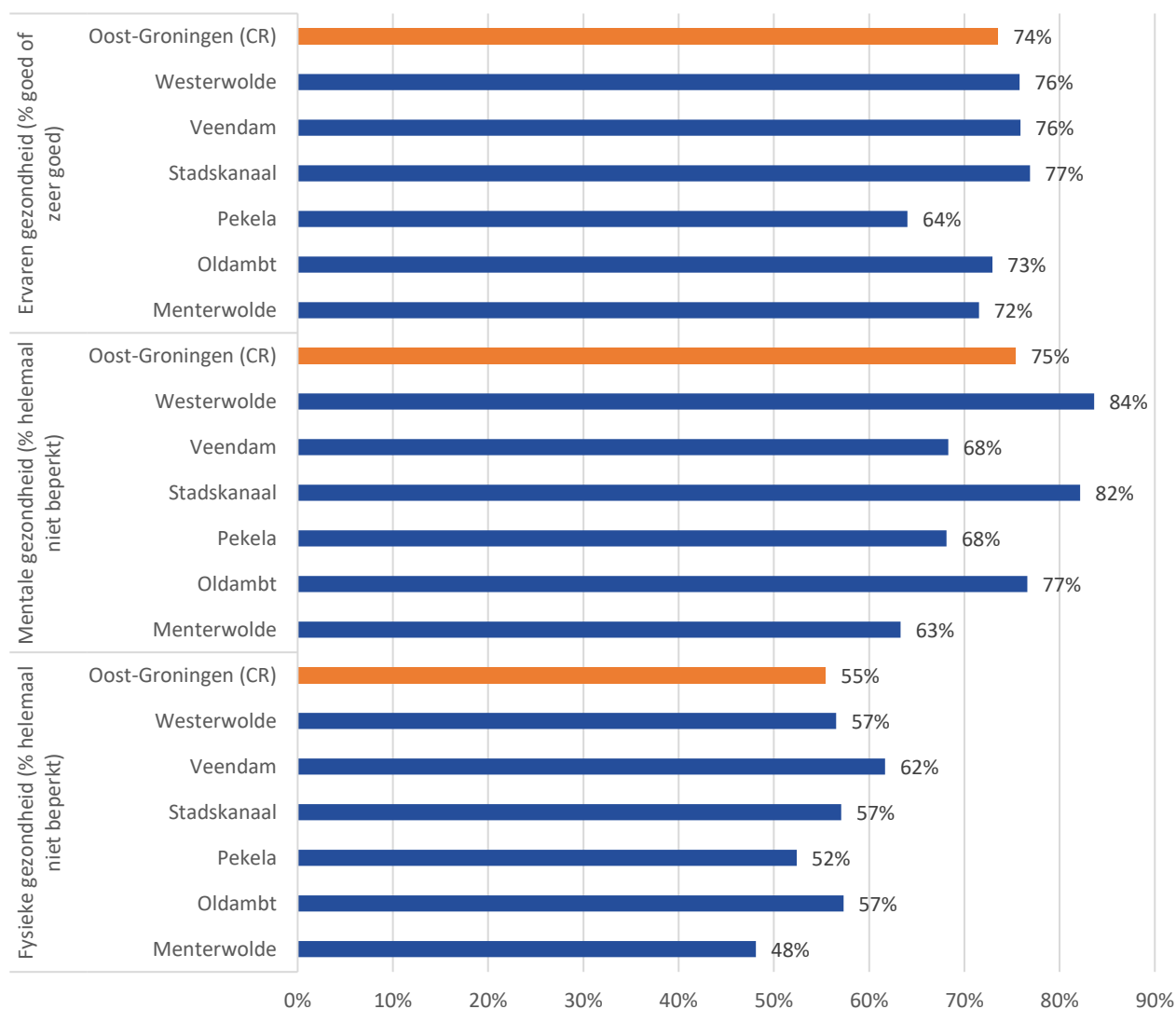
Figuur 18. Boven: voldoen aan bewegingsnorm. Onder: percentage met gezond gewicht

Ervaren gezondheid

- In het referentiekader Noord-Nederland geeft 79,3% aan de gezondheid als goed of zeer goed te ervaren (GGD Gezondheidsmonitor, 2020). De ervaren gezondheid in Oost-Groningen (CR) ligt daar ruim onder: 73,6% van de inwoners typeert de eigen gezondheid als goed of zeer goed⁸. Dit lijkt een marginale stijging ten opzichte van de laatste cijfers van de Gezondheidsmonitor in 2016, waar de ervaren gezondheid in Oost-Groningen door 72,1% als goed of zeer goed werd aangegeven.
- We zien enkele regionale verschillen binnen de gemeenten in de Regio Deal: In Pekela ligt het aandeel van goede ervaren gezondheid duidelijk lager (64%) en Westerwolde, Veendam en Stadskanaal hebben bovengemiddelde percentages van goede en zeer goede ervaren gezondheid.
- Ervaren gezondheid is een overkoepelende maat. We maken onderscheid in mentale gezondheid en fysieke gezondheid. Drie kwart van de inwoners in Oost-Groningen ervaart geen beperkingen in de dagelijkse activiteiten door psychische of persoonlijke problemen. Binnen de Regio Deal zijn

⁸ Op basis van een 5-puntsschaal van zeer slecht tot zeer goed, uitgevraagd in het Groninger Panel.

duidelijke verschillen zichtbaar. In Westerwolde en Stadskanaal ligt dit aandeel hoger (84% en 83%). In Veendam, Pekela en Menterwolde geeft men vaker aan een klein beetje of heel erg beperkt te worden door de mentale gezondheid. De fysieke gezondheid is voor 55% in Oost-Groningen geen enkele beperking. De verschillen tussen de gebieden zijn kleiner voor fysiek dan voor mentaal.

Figuur 19. Ervaren gezondheid (Groninger Panel, 2020)

Tabel 4. Ervaren gezondheid (Gezondheidsmonitor GGD, 2016/2020)

	Oost-Groningen (CR)	Provincie Groningen	Noord-Nederland
Ervaren gezondheid 2016	72,1%	75,9%	77,3%
Ervaren gezondheid 2020	nb	77,9%	79,3%

Preventie en lifestyle

Het voorkomen van gezondheidsklachten staat hoog op de agenda in de Regio Deal. Daarbij is er in het bijzonder aandacht voor bewustwording. Een lastig meetbaar concept. We kijken daarom onder andere naar de aanwezigheid van buurtsportcoaches, het aanbod van sportaccommodaties en lidmaatschap. Voor deze nulmeting gaat het in eerste instantie om een telling. Er is geld vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor buurtsportcoaches/ combinatiefunctionarissen. In 2020 hebben vrijwel alle gemeenten gebruik gemaakt van deze extra gelden.

- Binnen de Regio Deal is het aantal buurtsportcoaches in Pekela en Veendam het laagste. Deze gemeenten hebben 80% van het beschikbare budget aangevraagd en op dit moment het laagste bedrag (per 1.000 inwoners) aangevraagd. Dit vertaalt zich in 0,1 fte buurtsportcoaches per 1.000 inwoners, waar Midden-Groningen, Oldambt, Stadskanaal en Westerwolde op 0,2 fte per 1.000 inwoners zitten.
- In 2019 waren 4,3 miljoen mensen lid van een of meer van de 76 bij NOC*NSF aangesloten sportbonden. Gemiddeld is bijna 25% van de Nederlandse bevolking lid van een of meerdere sportbonden. De gemeenten in de Regio Deal Oost-Groningen bevinden zich allemaal dicht bij het landelijk gemiddelde. De onderlinge verschillen zijn relatief klein, al zien we wel een gat van 2 procentpunt tussen de laagste (Veendam) en de hoogste in Pekela.
- Pekela valt op door de combinatie van de laagste dichtheid sportaccommodaties per 10.000 inwoners maar het hoogste percentage sportbondleden.
- Sportkantines kunnen een certificaat krijgen voor een 'gezonde sportkantine'. Landelijk zijn 1805 sportkantines die deelnemen aan één of twee programma's (Team:Fit en Lekker Bezig'). In Noord-Nederland komt het certificaat duidelijk minder voor. In de Regio Deal zijn er 1 of 2 sportkantines per gemeente met het certificaat.
- Het vignet Gezonde School is een kwaliteitskeurmerk voor scholen (primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo) die werken aan het verbeteren van de gezondheid van hun leerlingen. In totaal zijn er 13 basisscholen in de Regio Deal gemeenten met het certificaat 'gezonde school'. Vijf middelbare scholen en één mbo-instelling hebben het keurmerk.

Tabel 5. Indicatoren preventie (Volksgezondheidszorg.info)

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stads-kanaal	Veendam	Westerwolde
Aantal FTE buurtsportcoaches	12,5	8,3	1,5	7,2	3,1	5,3
Percentage aangevraagd budget	120%	132%	80%	132%	80%	132%
Bedrag per 1000 inwoners	4212	4450	2513	4619	2300	4312
Aantal FTE per 1000 inwoners	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
Aanbod van landelijke Gezondheidsprogramma's (max 9)	5	5	3	4	4	4

Sportbondleden per gemeente (%)	24,2%	24,3%	25,9%	25,2%	23,9%	24,6%
Dichtheid sportaccommodaties per gemeente (per 10.000 inwoners)	29,1	33,4	23,7	32,1	28,1	34,9
Sportkantines met certificaat gezonde sportkantine (absolute aantallen)	2	1	1	1	2	2
Aanbod 'gezonde school' (absolute aantallen)	PO: 3 VO: 0 MBO: 0	PO: 4 VO: 3 MBO: 0	PO: 0 VO: 0 MBO: 0	PO: 2 VO: 1 MBO: 1	PO: 1 VO: 0 MBO: 0	PO: 3 VO: 1 MBO: 0

Actielijn: We organiseren bereikbare en toegankelijke zorg

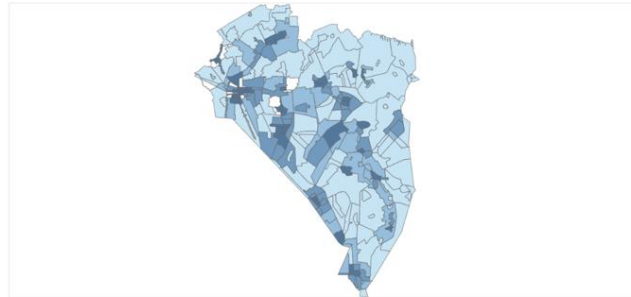
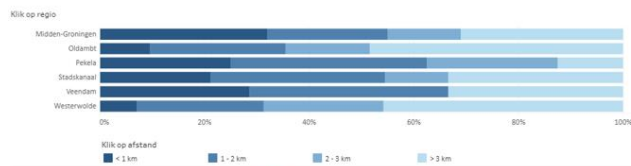
Het doel is dat in 2023 iedere Oost-Groninger toegang heeft tot passende zorg en integrale hulpverlening, waarbij informele en formele zorg zijn gecombineerd. We sluiten aan bij lopende (samenwerkings)projecten in de regio. We maken gebruik van een lopend onderzoek dat de Provincie Groningen op dit moment uitvoert naar de dekking van de zorg in de gehele provincie. Dit onderzoek nemen we als uitgangspunt voor het concretiseren van de doelstelling.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid van zorg wordt breed geïnterpreteerd. We kijken naar letterlijke afstand tot zorg, het concrete aanbod in de regio van traditionele zorg, maar ook naar de beschikbaarheid van de zorg door de wachttijden in beeld te brengen wachttijden evenals de betaalbaarheid van zorg.

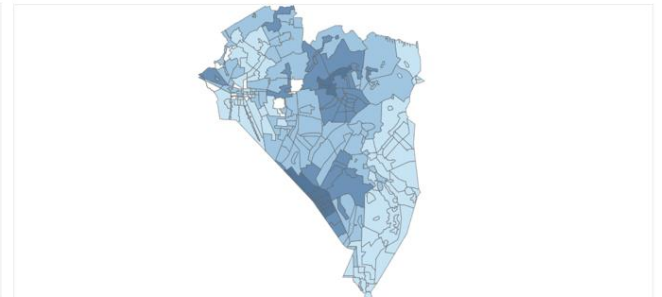
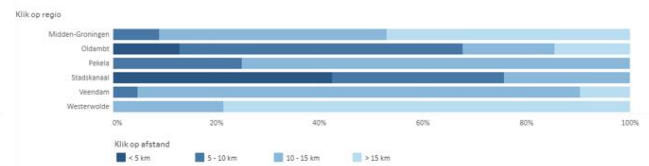
Bereikbaarheid zorg

- De gemiddelde afstand tot het ziekenhuis in Nederland is 4,8 kilometer. In Noord-Nederland is dat bijna twee keer zover, namelijk 9 km. Voor de regio Oost-Groningen is de gemiddelde afstand korter door het Ommerlander Ziekenhuis en het servicepunt in Veendam. In Westerwolde is de afstand het grootst, daar is vanuit geen enkele wijk de afstand minder van 5 km.
- Een vergelijkbaar patroon is zichtbaar voor huisartsenposten. In Midden-Groningen en Westerwolde is de gemiddelde afstand respectievelijk 14,2 km en 16,7 km, tegenover het 9 km provinciaals gemiddelde.

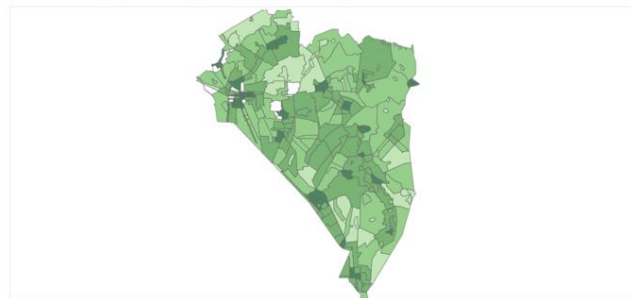
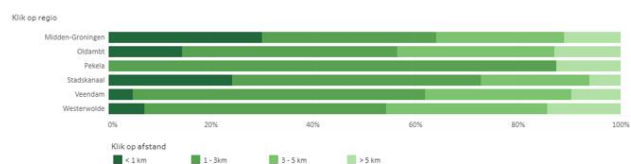
Afstand tot huisartsenpraktijken (2019)
Per gemeente, per buurt:

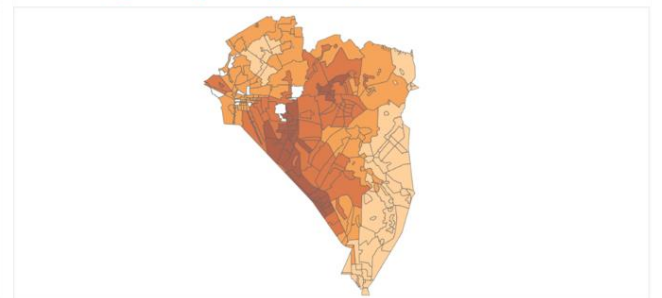
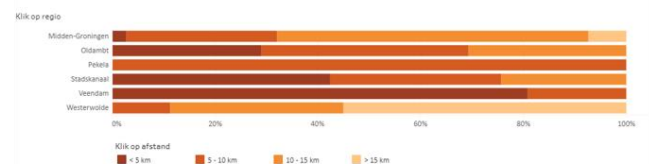
Afstand tot huisartsenposten (2019)
Per gemeente, per buurt:

Afstand tot apotheken (2019)
Per gemeente, per buurt:

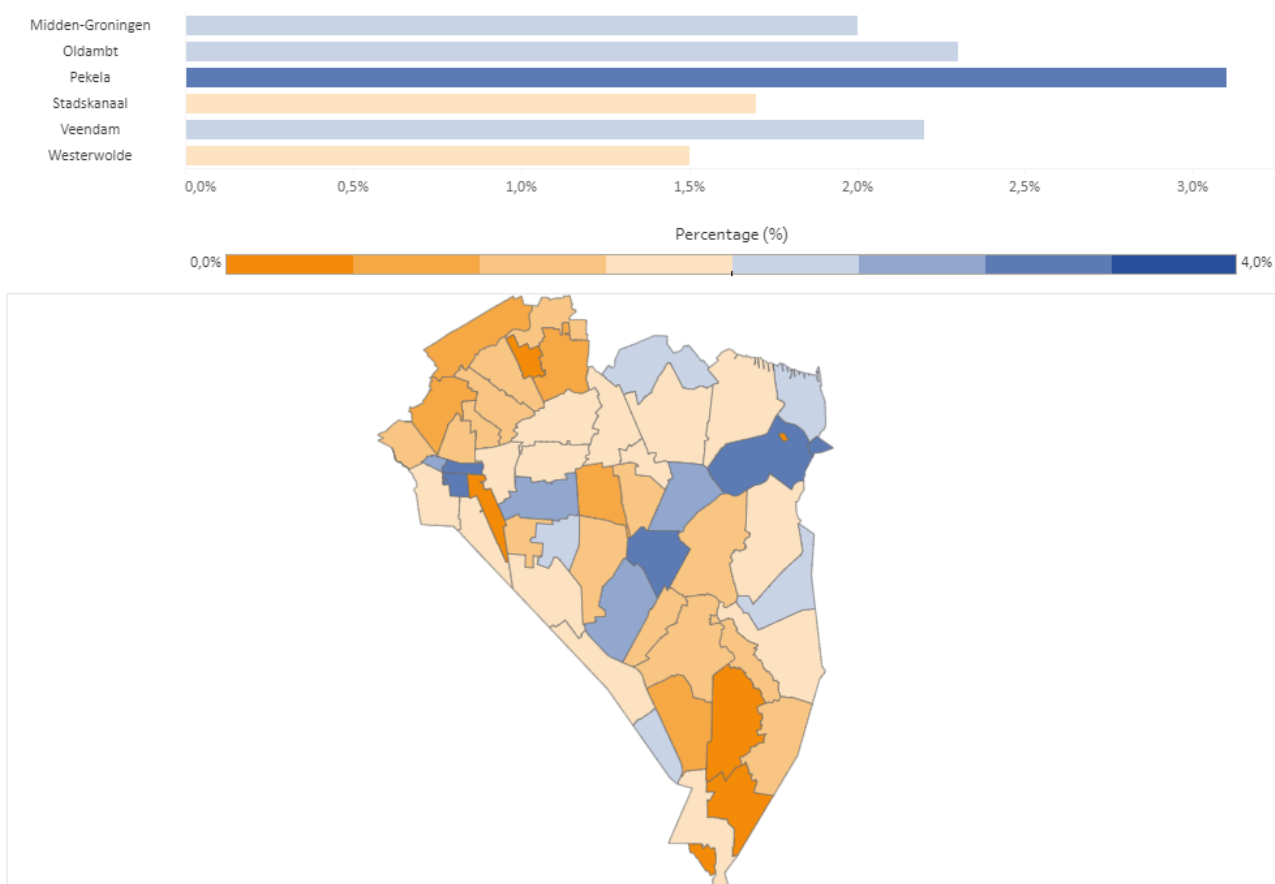
Afstand tot ziekenhuizen (2019)
Per gemeente, per buurt:

Figuur 20. Afstand tot zorg. Linksboven: huisartsenpraktijk; Rechtsboven: huisartsenpost; Rechtsonder: ziekenhuizen; Linksonder: apotheken

Betaalbaarheid zorg

- Inwoners met een betalingsachterstand van de zorgverzekering (2019): het aandeel wanbetalers geeft een indicatie van de betaalbaarheid van de zorg voor inwoners van de desbetreffende regio. Het landelijk gemiddelde is 1,4% (2019). Binnen de Regio Deal varieert het percentage wanbetalers van 1,5% (Westerwolde) tot 3,1% (Pekela). Ook binnen de gemeentegrenzen zijn duidelijke lokale verschillen. Enkele wijken in Westerwolde en Midden-Groningen zitten op of dicht tegen de nul procent. Wijk 00 in Pekela en Beerta in Oldambt daarentegen laten hoge percentages zien (3,3% en 3,4%).

Figuur 21. Inwoners met een betalingsachterstand van de zorgverzekering (2019)

Beschikbaarheid zorg

- De beschikbaarheid van zorg staat en valt met wachtlijsten. Op peildatum augustus 2020 waren er in totaal 77 wachtende cliënten voor locaties binnen de Regio Deal voor langdurige zorg. Het totaal in Groningen (zorgkantoorregio) is 399 wachtenden.

Tabel 6. Aantal wachtende langdurige zorg

Locatie	Aantal wachtende cliënten (peildatum augustus 2020)
Veendam	11
Musselkanaal	5
Stadskanaal	31
Vlagtwedde	1
Blijham	8
Winschoten	11
Scheemda	1
Ter Apel	9

Conclusie Gezondheid

De ervaren gezondheid in de Regio Deal is duidelijk lager dan het Noord-Nederlands gemiddelde. Binnen de Regio Deal zijn de verschillen niet heel groot. Hetzelfde geldt voor diverse concrete aspecten van gezondheid: minder inwoners voldoen aan de dagelijkse of wekelijkse bewegingsnormen in de Regio Deal vergeleken met Noord-Nederland. De gemiddelde afstand tot zorg is met name door de aanwezigheid van Ommerlander Ziekenhuis in de Regio Deal op vergelijkbaar niveau als landelijk.

Voor sommige aspecten binnen de pijler Gezondheid zijn wel duidelijk regionale verschillen. Enkele opvallende uitkomsten:

- Gemeente Pekela valt meerdere keren op binnen de pijler Gezondheid. Pekela heeft de hoogste betalingsachterstand van zorgverkeringen (3,1%) en het aandeel van goede of zeer goede ervaren gezondheid ligt er duidelijk lager (64%).
- Pekela valt tevens op door de combinatie van de laagste dichtheid sportaccommodaties per 10.000 inwoners maar wel het hoogste percentage sportbondleden.

Hoofdstuk 5. Pijler Woonomgeving

Hoofdambitie: We werken aan een kwalitatieve, betaalbare en toekomstbestendige woningvoorraad die is afgestemd op de veranderende bevolkingssamenstelling. We dragen zorg voor een aantrekkelijke en duurzame woonomgeving en aantrekkelijke stads- en dorpscentra.

Actielijn: We verbeteren dorpen en wijken gebiedsgericht en gericht op de toekomst

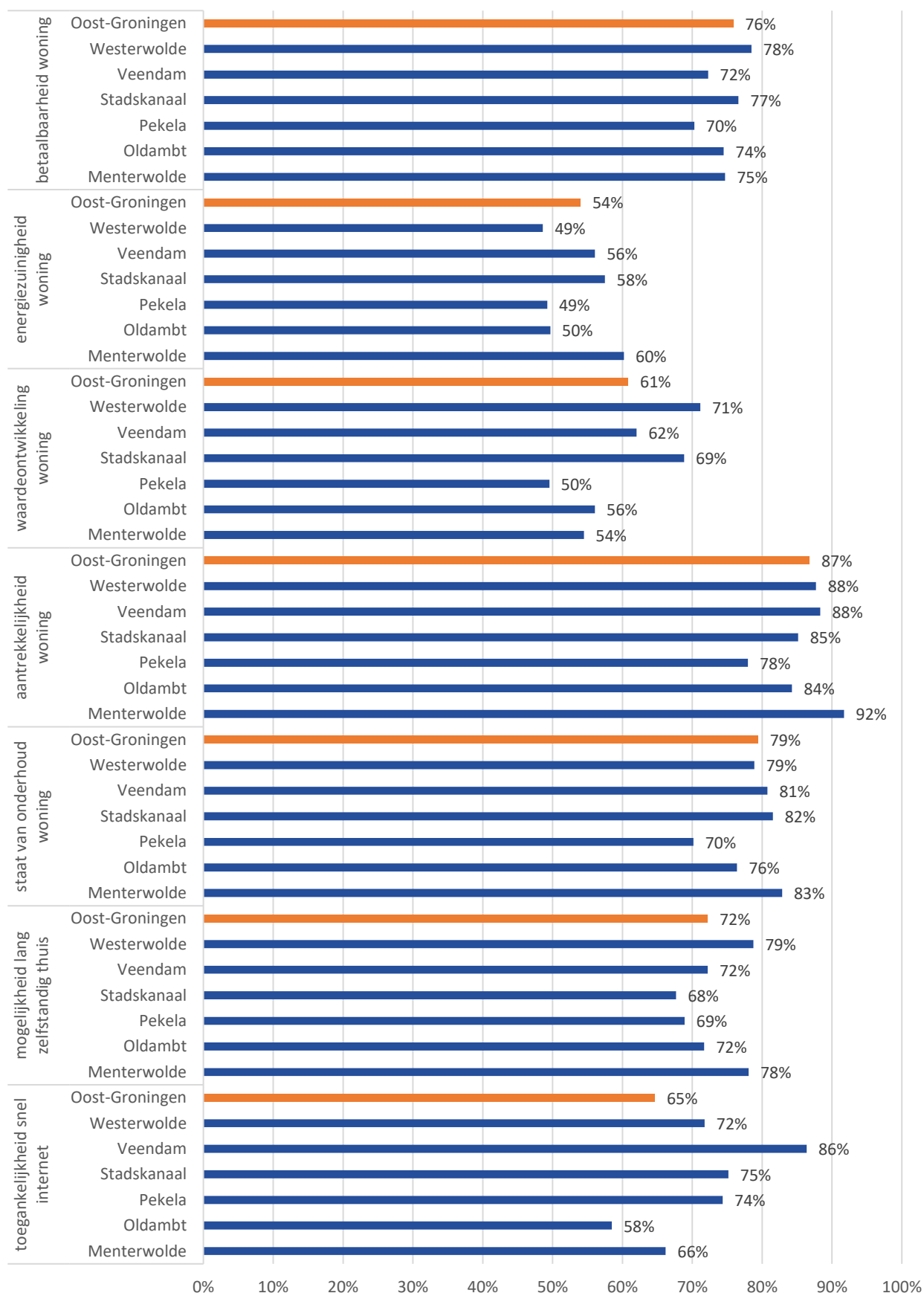
In 2023 is de kwaliteit van de woningvoorraad en woonomgeving in tenminste zes dorpen of wijken verbeterd. Het gaat daarbij om verduurzaming, verbetering en in sommige gevallen om verdunning van de woningvoorraad. Bij elke gebiedsgerichte aanpak wordt geïnvesteerd in de woningvoorraad en de verbetering van de openbare ruimte.

Kwaliteit van de woning

- Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de kwaliteit van hun woning in Oost-Groningen is met een 8,1 een ruime voldoende. Het cijfer varieert per gemeente, met als opvallend verschil een 7,6 in Pekela en een 8,4 in Westerwolde.
- Naast het overkoepelende cijfer, is er op een vijf-puntsschaal de tevredenheid met enkele deelaspecten van de woning gegeven. In Figuur 22 zien we het percentage inwoners dat het tevreden of helemaal tevreden is met de beschikbaarheid van snel internet, of de woning geschikt is voor lang zelfstandig thuis wonen, de staat van onderhoud, de aantrekkelijkheid, de waardeontwikkeling, de energiezuinig en de betaalbaarheid van de woning.
- De waardering voor de waardeontwikkeling van de woning blijft achter in Pekela, Oldambt en Menterwolde.

Tabel 7. Rapportcijfer tevredenheid eigen woning (Groninger Panel, 2020)

	Menterwolde	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)
Rapportcijfer tevredenheid woning	8,2	8,1	7,6	8,3	8,0	8,4	8,1

Figuur 22. Tevredenheid deelaspecten woning, % (helemaal) mee eens. (Groninger Panel, 2020)

Doelstelling. In 2023 hebben inwoners van Oost-Groningen de mogelijkheid gekregen om op maat ondersteund te worden bij het verduurzamen van hun woning.

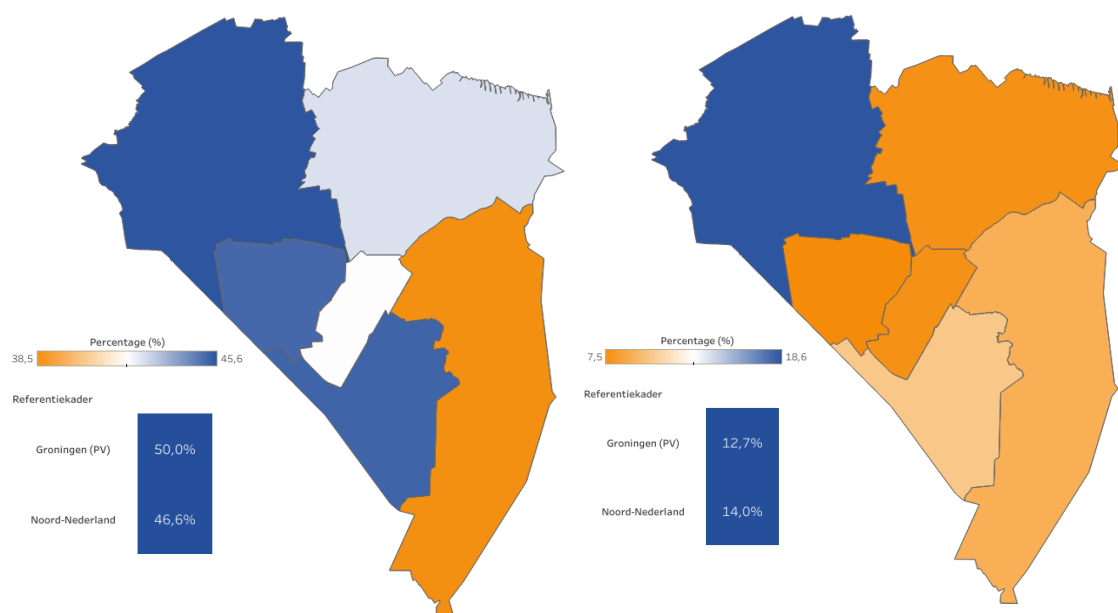
Verduurzaming

- Bij prettig wonen hoort ook een aangename temperatuur in de woning. Recentere jaren is sprake geweest van erg warme zomers met diverse hittegolven. Met name in stedelijk gebied, met veel steen en weinig groen, kan warmte lang blijven hangen. Het Groninger Panel is gevraagd in hoeverre zij last hebben gehad van hitte in de woning of woonomgeving. In Oost-Groningen (CR) geeft 11% aan vaak last te hebben van hitte. In de Regio Deal valt Menterwolde op met 19%. Dit beeld kan vertekend zijn door een lage respons in de oude gemeente (gemeente Midden-Groningen als geheel komt gemiddeld op 10,5%).
- Extreme regenbuien zorgen steeds vaker voor water overlast. Gemiddeld geeft 2,7% in Oost-Groningen aan vaak last te hebben gehad van wateroverlast in 2020. In Oldambt en Veendam wordt de meeste wateroverlast ervaren, in Menterwolde, Westerwolde en Stadskanaal het minste.

Tabel 8. Ervaren hittestress en wateroverlast, % 'vaak' (Groninger Panel, 2020)

	Menterwolde	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)
Ervaren hittestress (% 'vaak')	19%	11%	14%	11%	13%	13%	10,8%
Ervaren wateroverlast (% 'vaak')	1,2%	3,8%	2,6%	1,2%	3,4%	1,0%	2,7%

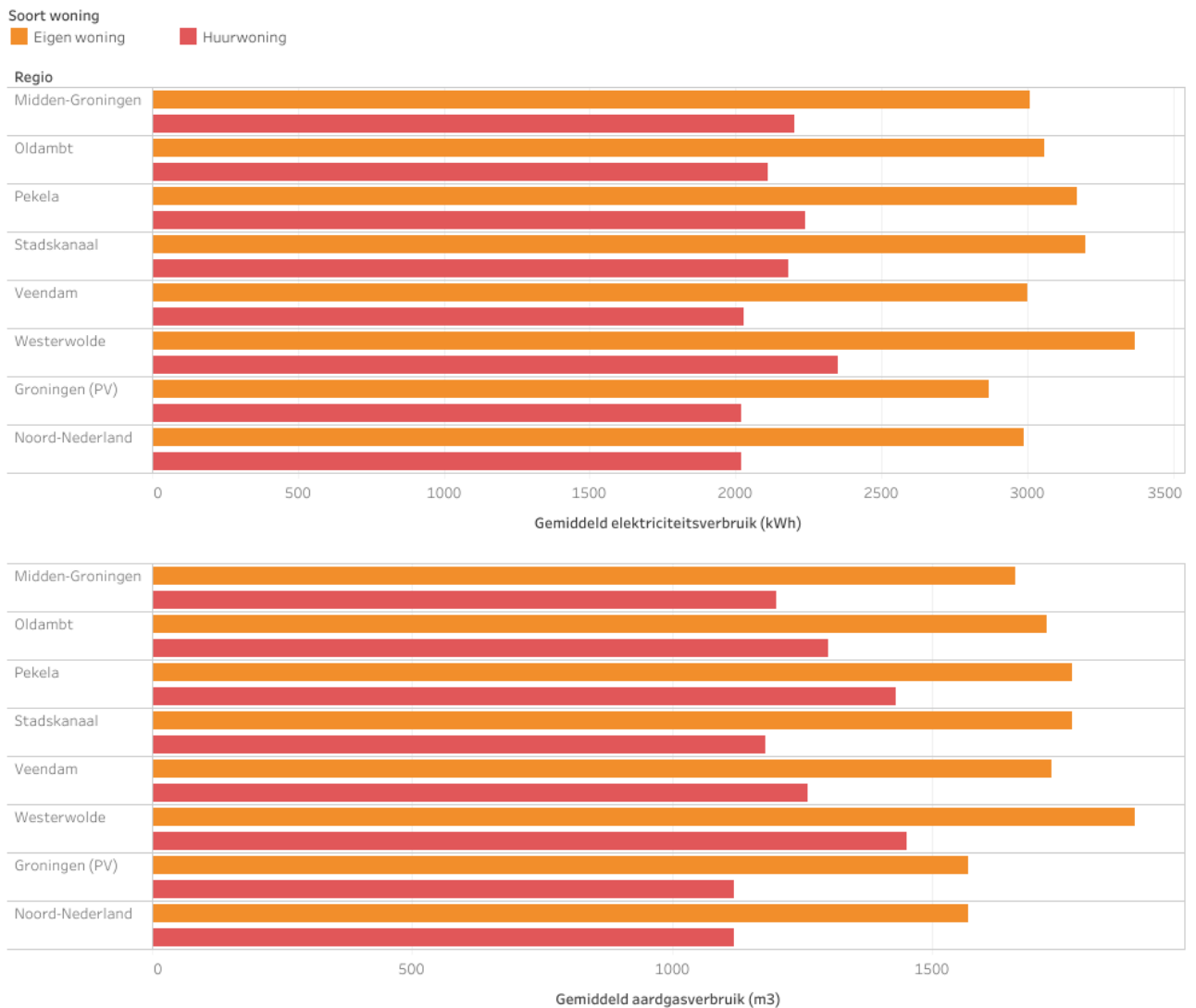
- In Noord-Nederland heeft 46,6% van de woningen een energielabel. Alle gemeenten in de Regio Deal zitten onder dit gemiddelde.
- Ook het aandeel woningen dat zonnepanelen heeft is in de Regio Deal in de meeste gevallen lager dan het landsdeel Noord (14%). Alleen in Midden-Groningen zijn er meer huizen met zonnepanelen (18,6%). Het hogere aandeel in Midden-Groningen kan mogelijk worden verklaard door de subsidiemogelijkheden specifiek voor het aardbevingsgebied vanuit de versterkingsopgave en duurzame opwek.

Figuur 23. Links: Percentage woningen met geldig energielabel (2019), Rechts: Aantal installaties van zonnepanelen t.o.v. aantal woningen (2018)

Het verbruik van energie splitsen we op in gas en elektra, waarbij direct onderscheid wordt gemaakt tussen koop- en huurwoningen. Het gemiddeld verbruik in huurwoningen ligt systematisch lager dan voor koopwoningen. Het is belangrijk hierbij op te merken dat CBS niet heeft gecorrigeerd voor oppervlak van de woning.

- Het gemiddelde in Noord-Nederland is 1120 m³ verbruik aan gas voor huurwoningen en 1570 m³ voor koopwoningen. Alle zes gemeenten in de Regio Deal hebben een hoger gemiddeld gasverbruik.
- Hetzelfde patroon geldt voor elektra. Op landsdeelniveau is wordt er gemiddeld 2020 kWh verbruikt per huurwoning en 2990 per koopwoning. Net als bij gasverbruik is ook het verbruik van elektra van alle zes gemeenten hoger dan het provinciaals en Noord-Nederlands gemiddelde. De reden hiervoor ligt mogelijk in de kwaliteit en staat van onderhoud van de huizen. In Oost-Groningen zijn relatief veel oudere, slecht geïsoleerde huizen.

Figuur 24. Energieverbruik 2019

Energiearmoede

- Om een beeld te krijgen van (mogelijke) energiearmoede kijken we naar het aandeel huishoudens dat zowel tot de 25% laagste inkomens van Nederland behoort én tot de 50% hoogste qua gasverbruik. In Noord-Nederland gaat dit om gemiddeld 14% van de huishoudens. De gemeenten in de Regio Deal zitten daar veelal boven. Midden-Groningen zit precies op het gemiddelde van 14%, de overige gemeenten zien duidelijk hogere percentages.
- Ook het aandeel huishoudens met een energiequote van meer dan 8% is in Oost-Groningen gemiddeld hoog. De energiequote is het aandeel van het besteedbare inkomen dat een huishouden uitgeeft aan energie. De energiequote en de indicator 'hoogste 25% gas, laagste 25% inkomen' lijken op elkaar, maar gebruiken een ander begrip voor inkomen. Voor de eerste gaat het om besteedbaar inkomen (huishouden) en voor de energiequote van 8% wordt ook een deel van het vermogen meegenomen. Wanneer het vermogen deels wordt meegenomen, blijkt het verschil tussen het Noord-Nederlands gemiddelde en de individuele gemeenten in de Regio Deal groter te worden.

Tabel 9. indicatoren energiearmoede (CBS, 2018)

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)	Noord-Nederland
Energiearmoede indicator <i>Hoogste 50% gas, laagste 25% inkomen</i>	14%	18%	21%	17%	16%	20%	17%	14%
Energiequote <i>Energie rekening 8% of meer van inkomen</i>	15%	19%	22%	17%	16%	23%	18%	13%

Actielijn: We investeren in aantrekkelijkere dorps- en stadscentra

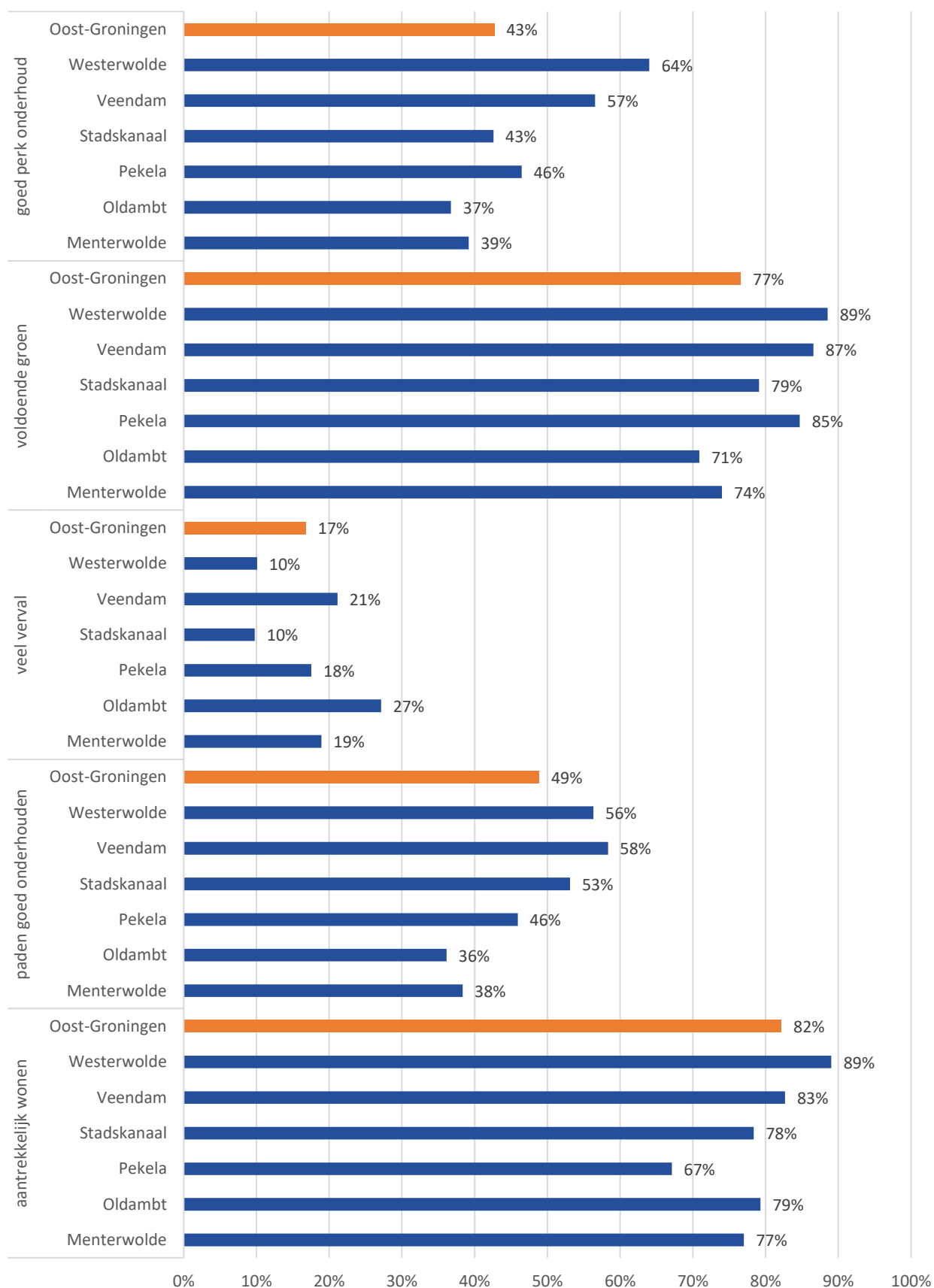
In 2023 zijn met gerichte investeringen, toegespitst op de specifieke situatie per kern, de centra aantrekkelijker en toekomstbestendig gemaakt. De leegstand in de kernwinkelgebieden is niet verder toegenomen en inwoners waarderen hun woon- en leefomgeving beter.

Tevredenheid met woonomgeving

- De woonomgeving krijgt in Oost-Groningen gemiddeld een 7,8 (rapportcijfer, Groninger Panel). In Pekela wordt de woonomgeving wat lager dan gemiddeld beoordeeld en in Westerwolde hoger.
- Daarnaast is op een vijf-puntsschaal, van helemaal mee eens tot helemaal mee oneens, een waardering uitgesproken over deelaspecten van de woonomgeving. Er zijn stellingen voorgelegd zoals *'de paden in mijn dorp of wijk zijn goed onderhouden'*. In Figuur 25 zijn de percentages (helemaal) mee eens van de verschillende onderwerpen weergegeven. Aantrekkelijk wonen en voldoende groen in de woonomgeving scoren hoog in tevredenheid en pad en perk onderhoud wat lager.

Tabel 10. Rapportcijfer tevredenheid woonomgeving (Groninger Panel, 2020)

	Menterwolde	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen
Rapportcijfer tevredenheid woonomgeving	7,7	7,8	7,6	7,9	7,7	8,3	7,8

Figuur 25. Tevredenheid deelaspecten woonomgeving: % (helemaal) mee eens. (Groninger Panel, 2020)

- Onderdeel van een aantrekkelijke woonomgeving is beperkte leegstand. De ambitie is dat de leegstand in de kernwinkelgebieden niet toeneemt. In 2020 stonden er 10 tot 50 winkelpanden leeg in de zes gemeenten. Wanneer alle typen vastgoed worden meegenomen, van sport- of onderwijsgebouwen tot woningen en winkels, stond 2 tot 3 procent van het vastgoed leeg in 2020.
- Als we ook kijken naar de ervaring van inwoners (Figuur 25) dan zien we in Oost-Groningen (CR) er door 17% positief (eens of helemaal mee eens) is geantwoord op de stelling *'er is veel verval in mijn wijk of dorp'*. In Oldambt vindt meer dan een kwart van de inwoners dat er veel verval is. In Stadskanaal en Westerwolde geldt dat voor slechts 10% (Groninger Panel).

Tabel 11. Leegstand (% , n) (CBS, 2020)

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde
Leegstand (alle type vastgoed)	2%	3%	3%	2%	3%	3%
Leegstand (absolute aantallen)	590	570	160	360	370	340
Leegstand (winkels, absolute aantallen)	30	40	10	30	50	10

Conclusie Woonomgeving

Over het algemeen wordt de woning en de woonomgeving in de Regio Deal hoog gewaardeerd. Het gemiddelde cijfer voor de kwaliteit van de eigen woning is in Oost-Groningen (CR) een 8,1, de woonomgeving krijgt een 7,8 gemiddeld. Er zijn regionale verschillen, maar de cijfers per gemeente blijven gemiddeld ruime voldoende. Aantrekkelijk wonen en voldoende groen in de woonomgeving scoren hoog in tevredenheid en pad en perk onderhoud wat lager.

Het gemiddeld verbruik van gas en elektra ligt hoger in Oost-Groningen dan het Noord-Nederlands gemiddelde. Dat geldt voor zowel koop als huurwoningen. Bij het verbruik wordt niet gecorrigeerd voor de grootte van de woning, wat een belangrijk deel van de grote verschillen tussen koop en huur verklaart. Wat betreft verduurzaming lijkt Oost-Groningen nog wat achter te lopen op Noord-Nederland: minder huizen hebben een energielabel en minder huizen hebben zonnepanelen (uitgezonderd Midden-Groningen).

De combinatie van veelal oudere huizen en minder goede isolatie, lagere staat van onderhoud en lagere inkomens betekent dat er een hoger risico is op energiearmoede. Oost-Groningen heeft inderdaad een hoger aandeel huishoudens dat zowel tot de 25% laagste inkomens van Nederland behoort én tot de 50% hoogste qua gasverbruik. In Noord-Nederland gaat dit om gemiddeld 14% van de huishoudens maar de gemeenten in de Regio Deal zitten daar ruim boven (uitgezonderd Midden-Groningen).

Bijlage: dashboards indicatoren

Dashboards Leren

Afstand tot onderwijs	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Aanbodonderwijs/Afstandtotonderwijs2019
Startkwalificatie	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Startkwalificatie/Startkwalificatie2019
Deelnemers voortgezet onderwijs	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-DeelnemersVO/Deelnemersvoortgezetonderwijs201920
Aandeel mbo per niveau	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regio Deal-DeelnemersMBO/Deelnemersmiddelbaarberoepsonderwijs201920
Voortijdig schoolverlaters	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Schooluitval/Schooluitval201920

Dashboards Werk en inkomen

Economische groei	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Economischegroei/Economischegroei2018
Werkenden (werkloosheid/ arbeidsparticipatie)	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Arbeidsdeelname/Arbeidsdeelname2019
Jeugdwerkloosheid	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Jeugdwerkloosheid/Jeugdwerkloosheid2019
Pendel	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Pendel/Pendeldecember2019
Lage inkomens	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Lageinkomens/Lageinkomens2019

Dashboards Gezondheid

Gezondheidsmonitor	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Gezondheidsmonitor/Gezondheidsmonitor2016
Afstand tot zorg	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Afstandhuisartsenpraktijken/Huisartsenpraktijken https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Afstandziekenhuizen/Ziekenhuizen https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Afstandapotheken/Apotheken https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Afstandhuisartsenposten/Huisartsposten https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Locatieambulancetandplaatsen/Locatieambulancetandplaatsen

Betaalbaarheid zorg	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Betalingsachterstandzorgverzekering/Betalingsachterstandzorgverzekering
----------------------------	---

Dashboards Woonomgeving

Verduurzaming: energielabel	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Duurzaamheidwoning/Duurzaamheidwoning2019
Verduurzaming: zonnepanelen	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Zonnepanelen/Zonnepanelen2018
Energieverbruik	https://public.tableau.com/app/profile/cmostamm/viz/Regiodeal-Energieverbruik/Energieverbruik2019

Bijlage: overzicht met indicatoren per pijler

Overzicht indicatoren 'Leren'

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)	Noord-Nederland
Schooladvies VSO	0,2%	0,9%	0,0%	0,0%	0,8%	0,0%	0,4%	0,4%
Schooladvies Praktijkonderwijs	3,5%	5,4%	2,6%	9,3%	5,0%	1,3%	5,4%	3,0%
Schooladvies VMBO Basis & B/K	16,6%	17,7%	13,8%	14,5%	12,3%	14,3%	14,8%	12,2%
Schooladvies VMBO Kader & K/GT	19,0%	21,7%	25,9%	14,2%	18,8%	21,0%	19,4%	17,5%
Schooladvies VMBO Gemengde/Theoretisch & GT/ Havo	25,3%	22,5%	30,2%	24,7%	18,5%	28,6%	24,0%	26,0%
Schooladvies Havo & Havo/vwo	22,0%	20,2%	20,7%	23,5%	27,3%	20,5%	22,6%	25,1%
Schooladvies Vwo	13,2%	10,3%	6,9%	12,2%	16,5%	10,7%	11,8%	14,3%
Schooladvies Advies niet mogelijk	0,2%	0,3%	0,0%	0,6%	0,8%	2,2%	0,8%	0,7%
Afstand basisschool	0,8 km	0,9 km	0,8 km	0,9 km	0,8 km	1,2 km	1,0 km	0,9 km
Afstand middelbare school	3,1 km	3,5 km	2,4 km	2,8 km	1,9 km	2,8 km	3,0 km	3,3 km
Aandeel startkwalificatie 'laag'	24,4%	27,4%	30,5%	26,4%	25,4%	25,4%	26,0%	-
Aandeel startkwalificatie 'midden'	36,2%	35,9%	36,8%	36,5%	34,2%	37,0%	36,1%	-
Aandeel startkwalificatie 'hoog'	15,6%	12,5%	8,5%	11,1%	15,9%	13,2%	13,5%	-
Aandeel VO algemene leerjaren 1-3	39,9%	39,6%	40,2%	37,4%	41,6%	49,1%	41,4%	40,3%
Aandeel VO Havo 3-5	15,7%	14,7%	11,9%	18,3%	15,5%	13,7%	15,3%	16,7%
Aandeel VO Vwo 3-6	14,2%	10,2%	8,7%	10,3%	13,7%	9,5%	10,7%	15,4%
Aandeel VO Vmbo TG 3-4	12,6%	12,7%	17,4%	12,5%	11,3%	11,8%	12,6%	12,3%
Aandeel VO Vmbo BK 3-4	12,0%	16,7%	15,7%	14,7%	12,4%	11,2%	14,2%	11,4%

Aandeel VO Praktijkonderwijs	5,5%	6,0%	6,1%	6,8%	5,5%	4,8%	5,8%	3,9%
Aandeel Mbo niveau 1	2,4%	3,2%	3,3%	1,4%	3,7%	3,0%	2,8%	3,3%
Aandeel Mbo niveau 2	17,3%	16,2%	21,7%	16,1%	20,9%	17,6%	18,0%	15,9%
Aandeel Mbo niveau 3	25,3%	26,9%	26,3%	27,1%	25,3%	25,3%	26,3%	25,6%
Aandeel Mbo niveau 4	55,0%	53,8%	48,8%	55,4%	50,1%	54,1%	52,9%	55,1%
Voortijdig schoolverlaters (alles)	2,3%	1,7%	2,1%	1,6%	1,8%	1,6%	1,7%	1,8%
Voortijdig schoolverlaters (mbo)	4,9%	3,4%	4,4%	3,4%	4,0%	3,5%	3,6%	4,1%

Overzicht indicatoren ‘Werk en inkomen’

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)	Noord-Nederland
banen per 1.000 inwoners (15-74 jaar)	481	552	307	543	604	467	522	623
Werkloosheidspercentage	4,2%	4,2%	3,8%	3,7%	4,1%	3,5%	3,9%	3,6%
Jeugdwerkloosheid (werkloos en geregistreerd bij UWV)	3,8%	6,3%	6,3%	4,9%	5,6%	3,3%	4,7%	3,3%
Start-ups (per 10.000 inwoners)	24,7	23,8	18,9	19,6	25,9	17,5	21,6	
Snelgroeibedrijven (per 1.000 vestigingen)	9,4	16,3	14,3	16,9	19,8	9,4	15,5	16,2
Netto arbeidsparticipatie	64,8%	61,9%	64,5%	64,8%	64,7%	61,3%	63,3%	66,7%
Bruto arbeidsparticipatie	67,7%	64,7%	67,1%	67,3%	67,5%	63,5%	65,9%	69,2%
Pendel	25,8 km	30,1 km	28,9 km	28,4 km	26,9 km	34,4 km	29,6 km	26,4 km
Aandeel sociaal minimum (1 jaar)	8,0%	8,3%	8,3%	7,6%	7,6%	6,2%	7,6%	7,5%
Aandeel sociaal minimum (4 jaar)	3,6%	3,5%	3,5%	3,2%	3,3%	2,2%	3,2%	3,3%
Schuldhelpverlening								

Overzicht indicatoren ‘Gezondheid’

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)	Noord-Nederland
Ervaren gezondheid – algemeen (goed of zeer goed)	(Menterwolde) 72%	73%	64%	77%	76%	76%	74%	
Ervaren gezondheid – fysiek (helemaal niet beperkt)	(Menterwolde) 48%	57%	52%	57%	62%	57%	55%	

Ervaren gezondheid – mentaal (helemaal niet beperkt)	(Menterwolde) 63%	77%	68%	82%	68%	84%	75%	
Afstand huisartsenpraktijken	1,3 km	2,1 km	1,2 km	1,6 km	1,2 km	1,9 km	1,7 km	1,4 km
Afstand ziekenhuizen (incl buitenpolikliniek)	10,8 km	7,2 km	10,1 km	5,3 km	2,2 km	16,7 km	7,8 km	9 km
Afstand apotheken	1,5 km	1,9 km	1,2 km	1,4 km	1,7 km	1,9 km	1,7 km	1,7 km
Afstand huisartsenposten	14,2 km	7,2 km	10,8 km	5,3 km	13,6 km	16,7 km	10,2 km	9,2 km
Betalingsachterstand zorgverzekering	2%	2,30%	3,10%	1,70%	2,20%	1,50%	2,10%	1,30%
Aantal FTE buurtsportcoaches	12,5	8,3	1,5	7,2	3,1	5,3		
Percentage aangevraagd budget	120%	132%	80%	132%	80%	132%		
Bedrag per 1000 inwoners	4212	4450	2513	4619	2300	4312		
Aantal FTE per 1000 inwoners	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2		
Aanbod 'gezonde school' (absolute aantallen)	PO: 3 VO: 0 MBO: 0	PO: 4 VO: 3 MBO: 0	PO: 0 VO: 0 MBO: 0	PO: 2 VO: 1 MBO: 1	PO: 1 VO: 0 MBO: 0	PO: 3 VO: 1 MBO: 0		
Sportkantines met certificaat gezonde sportkantine (absolute aantallen)	2	1	1	1	2	2		
Aanbod van landelijke Gezondheidsprogramma's (max 9)	5	5	3	4	4	4		
Sportbondleden per gemeente (%)	24,2%	24,3%	25,9%	25,2%	23,9%	24,6%		
Dichtheid sportaccommodaties per gemeente (per 10.000 inwoners)	29,1	33,4	23,7	32,1	28,1	34,9		

Overzicht indicatoren 'Woonomgeving'

	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stads-kanaal	Veendam	Westerwolde	Oost-Groningen (CR)	Noord-Nederland
Rapportcijfer tevredenheid woning	(Menterwolde) 8,2	8,1	7,6	8,3	8,0	8,4	8,1	
Ervaren hittestress (% 'vaak')	(Menterwolde) 19%	11%	14%	11%	13%	13%	10,8%	
Ervaren wateroverlast (% 'vaak')	(Menterwolde) 1,2%	3,8%	2,6%	1,2%	3,4%	1,0%	2,7%	
Aandeel woningen met energielabel	45,6%	42,7%	42,1%	45,3%	45,1%	38,5%	(Groningen PV) 50,0%	46,6%
Aandeel zonnestroom	18,6%	7,6%	7,6%	10,3%	7,5%	9,1%	(Groningen PV) 12,7%	14,0%

Energieverbruik gas (huur)	1200 m3	1300 m3	1430 m3	1180 m3	1260 m3	1350 m3	(Groningen PV) 1120 m3	1120 m3
Energieverbruik elektra (huur)	2200 kWh	2110 kWh	2240 kWh	2180 kWh	2030 kWh	2350 kWh	(Groningen PV) 2020 kWh	2020 kWh
Energieverbruik gas (koop)	1660 m3	1720 m3	1770 m3	1770 m3	1730 m3	1890 m3	(Groningen PV) 1570 m3	1570 m3
Energieverbruik elektra (koop)	3010 kWh	3060 kWh	3170 kWh	3200 kWh	3000 kWh	3370 kWh	(Groningen PV) 2870 kWh	2990 kWh
Rapportcijfer tevredenheid woonomgeving	(Menterwolde) 7,7	7,8	7,6	7,9	7,7	8,3	7,8	
Energiearmoede indicator <i>Hoogste 50% gas, laagste 25% inkomen</i>	14%	18%	21%	17%	16%	20%	17%	14%
Energiequote <i>Energierekening 8% of meer van inkomen</i>	15%	19%	22%	17%	16%	23%	18%	13%

Bijlage: bronnen per indicator

‘Leren’

	Jaar nulmeting	Bron	Definitie
Schooladvies	2019-2020	DUO	Schooladvies voor het voortgezet onderwijs na basisonderwijs of speciaal basisonderwijs.
Afstand basisschool/ middelbare school	2019	CBS	De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde school, berekend over de weg.
Aandeel startkwalificaties per niveau	2019	CBS	Het hoogstbehaalde onderwijsniveau is laag onderwijs. Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1), praktijkonderwijs. Het hoogstbehaalde onderwijsniveau is middelbaar onderwijs. Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo2), de vakopleiding (mbo3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo4). Het hoogstbehaalde onderwijsniveau is hoog onderwijs. Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.
Aandeel VO niveau en leerjaren	2019/2020	CBS	Percentage leerlingen op het voortgezet onderwijs per niveau per leerjaar
Aandeel Mbo niveau	2019/2020	CBS	Percentage dat onderwijs volgt op Mbo 1, Mbo 2, Mbo 3 of Mbo 4
Voortijdig schoolverlaters (alles)	2019/2020	DUO	Leerlingen die in een gegeven jaar het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.
Voortijdig schoolverlaters (mbo)	2019/2020	DUO	Leerlingen die in een gegeven jaar het Mbo verlaten.

‘Werk en inkomen’

	Jaar nulmeting	Bron	Definitie
Economische groei	2018	CBS	Bruto toegevoegde waarde, volumemutaties per bedrijfsbranche
Banen per 1.000 inwoners (15-74 jaar)	2019	VNG waarstaatjegemeente	Aantal banen per 1.000 inwoners (15-74 jaar)
Werkloosheids- percentage	2019	CBS	De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking.
Jeugdwerkloosheid (werkloos en geregistreerd bij UWV)	2019	CBS	Percentage jongeren tussen de 15-27 dat geregistreerd staat bij het UWV.
Start-ups (per 10.000 inwoners)	2020	KvK	Aantal bedrijfsoprichtingen.
Snelgroeierende bedrijven (per 1.000 vestigingen)	2019	De staat van het MKB	Bedrijven die over een periode van 3 jaar een groei van het aantal werknemers heeft meegemaakt van tenminste 33,1%, met minimaal 3,31 werknemers.
Netto arbeidsparticipatie	2019	CBS	Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15-75 jaar in de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (beroeps- en niet-beroepsbevolking).

Bruto arbeidsparticipatie	2019	CBS	Het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking).
Pendel	2019	CBS	De afstand over de weg tussen de kern van de woonregio en de kern van de werkregio.
Aandeel sociaal minimum (1 jaar of 4 jaar)	2019	CBS	Huishoudens behoren tot de categorie "Laag inkomen" als het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen exclusief gebonden uitkeringen lager is dan de lage-inkomensgrens. De duur geeft aan hoeveel opeenvolgende jaren personen of huishoudens tot de geselecteerde categorie met kans op armoede behoren.

‘Gezondheid’

	Jaar nulmeting	Bron	Definitie
Ervaren gezondheid – algemeen (goed of zeer goed)	2020	Groninger Panel	Zelfgerapporteerde ervaren gezondheid 2020 (5 puntsschaal).
Ervaren gezondheid – fysiek of mentaal (helemaal niet beperkt)	2020	Groninger Panel	Zelfgerapporteerde ervaren gezondheid: fysiek of mentaal.
Afstand tot zorg	2019	CBS	Gemiddelde afstand tot huisartsenpraktijk, ziekenhuis (incl. buitenpoliklinieken), apotheek of huisartsenpost.
Betalingsachterstand zorgverzekering	2019	CBS	Verzekerde personen die minimaal 6 maanden geen premie hebben betaald.
Aantal FTE buurtsportcoaches	2019	Volksgezondheid en Zorg	Hoeveelheid voltijd buurtsportcoaches.
Aanbod 'gezonde school' (absolute aantallen)	2020	Mijn Gezonde School	Aantal scholen met certificaat 'Gezonde School'.
Sportkantines met certificaat gezonde sportkantine (absolute aantallen)	2020	Volksgezondheid en Zorg	Aantal sportkantines met certificaat 'Gezonde Sportkantine'.
Aanbod van landelijke Gezondheidsprogramma's (max 9)	2018	Volksgezondheid en Zorg	Aantal deelnamen aan landelijke Gezondheidsprogramma's.
Sportbondleden per gemeente (%)	2019	Volksgezondheid en Zorg	Percentage inwoners dat is aangesloten bij een sportvereniging.
Dichtheid sportaccommodaties per gemeente (per 10.000 inwoners)	2018	Volksgezondheid en Zorg	Aantal sportaccommodaties per gemeente per 10.000 inwoners.
Bereikbaarheid zorg	2019	CBS	Gemiddelde afstand tot zorgaanbod (huisartsen, apotheken, ziekenhuizen, huisartsenposten)
Betaalbaarheid zorg	2019	CBS	Aantal wanbetalers zorgverzekering
Beschikbaarheid zorg	2020	istandaarden.nl/wachlijsten	Wachlijsten langdurige zorg; wachtlijsten ggz

‘Woonomgeving’

	Jaar nulmeting	Bron	Definitie
Kwaliteit van de woning	2020	Groninger Panel	Rapportcijfer op een schaal van 1-10 over de tevredenheid met de woning. Deelaspecten: snel internet, geschikt voor lang zelfstandig thuis wonen, staat van onderhoud, aantrekkelijkheid, waardeontwikkeling, energiezuinig, betaalbaarheid
Ervaren hittestress of wateroverlast (% ‘vaak’)	2020	Groninger Panel	Percentage dat aangeeft vaak hittestress of wateroverlast te ervaren.
Aandeel woningen met energielabel	2020	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat	Percentage woningen met een geldig energielabel.
Aandeel zonnestroom	2019	CBS	Percentage vermogen geleverd door zonnestroom.
Energieverbruik gas en elektra (koop of huur)	2020	CBS	Energieverbruik in particuliere woningen van gas of elektra in koop- of huurwoningen.
Energiearmoede indicator <i>Hoogste 50% gas, laagste 25% inkomen</i>	2018	CBS	Aandeel huishoudens dat tot de 25% laagste inkomens van Nederland behoort én met een gasverbruik dat tot de 50% hoogste behoort.
Energiequote <i>Energierekening 8% of meer van inkomen</i>	2018	CBS	Aandeel huishoudens met een energiequote van meer dan 8% De energiequote, het aandeel van het besteedbare inkomen dat een huishouden uitgeeft aan energie. De energiequote wordt berekend door de jaarlijkse kosten voor gas en elektriciteit uit te drukken als aandeel van het besteedbare inkomen.
Tevredenheid woonomgeving	2020	Groninger Panel	Rapportcijfer op een schaal van 1-10 over de tevredenheid met de fysieke woningomgeving. Deelaspecten: aantrekkelijk wonen, paden goed onderhouden, veel vervallen huizen, voldoende groen, goed groen onderhoud
Leegstand	2020	CBS	Leegstand per gemeente (% alle type vastgoed, absolute aantallen, winkels)